

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радамі!

Газета Верховної Ради України

◆ № 181 ◆

Середа, 18 вересня 1991 року

Ціна 10 коп.

ГОЛОСУЙТЕ ЗА «ГОЛОС»

Аналіз діяльності засобів масової інформації під час путчу свідчить: четвертою владою преса не була. Як не було досі чіткого розподілу на перші три влади: законодавчу, виконавчу та судову. Розкол відбувся на всіх структурах на реформаторів та консерваторів.

І хто переможе у цій громадянській війні, той знову диктуватиме умови? Уже диктують...

Вісній преса — міф. І для того, щоб ми знали все, треба зробити так, щоб усі політичні сили мали доступ до засобів масової інформації. Платюралізм власності на пресу дасть платюралізм думок. А що з таго вийде — читайте в «Голосі України». Ми — газета заканадавців, а в правовій державі закон — понад усе.

НАШ ІНДЕКС — 60955, ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА РІК — 19 КРВ. 80 КОП.

Фото Вячеслава ПУШКАРЬОВА.

СТАНОВИЩЕ країни цієї зими буде досить надійним. Таку думку висловив голова Комітету по оперативному управлінню народним господарством країни І. Силка. Він сказав, що головне, до чого сьогодні домогтися на Державній раді, — це створити єдиний документ, а вночі ввечері Союзу і всієї республіки виробляти конкретні заходи щодо

постачання цієї республіки продовольством, з обміном ви між республіками, так і розподілом допомоги, але має надійти з-за кордону. Саме це, на думку Силка, допоможе нам перенести зиму.

СЕСІЯ Верховної Ради Грузії засудила застосування зброї проти демонстрантів. Президент

Грузії З. Гамсасурдія у своєму виступі уночі відповідалість за події 2 вересня поклав на проанаторів від міністрів. Це нібито вони віддали наказ стріляти і тим самим хотіли підірвати довіру народу до міністерства особисто Президента. Грузинські законодавці назвали частини Радянської Армії, які дислокувалися на території республіки, ста-

тус окупаційними, націоналізували всі союзні підприємства.

САМ ФАКТ мого приїзду до Алма-Ати є свідченням того, що азербайджанська адміністрація думас розширювати зв'язки з Казахстаном, заявив на короткий прес-конференції держсекретар США Дж. Бейкер. Він також зазначив, що Ра-

дянському Союзу необхідний надійний план програми реформи, на який можна було б покластися.

ПРИПІНИЛА своє існування Комуністична партія Азербайджану. Останній XXIII з'їзд, який відбувся у Баку, прийняв рішення про саморозпуск республіканської партійної організації.

FREE

Три дні серпня: факти, білі, надія

ДЕ ПШУКАТИ ВІСЬХ ІД?

З великим перебільшенням позачергову сесію Дніпропетровської обласної Ради можна назвати сесією. Швидше це була сутінчак, дискусія чи день з'ясування стосунків.

У Дніпропетровську й не очікувалося одностайного рішення, оскільки на цю сесію на адресу виконавчого обласного Ради пролунали звинувачення стосовно його діяльності за період з 19 по 21 серпня цього року. Голова обласної Ради Микола Задоя, його перший заступник по виконавчому комітету Станіслав Стенко з цим рішенням не погодилися.

Створення штабу з надзвичайних ситуацій, те розпорядження, яким рекомендовано заснувати аналогічні штаби на місцях, розширення в міській раді для «практичної орієнтації» постанови номер один ДНІС, цілісти вони повисли над політичним вибором, а бажання попередити будь-які негативні прояви з буди-якого боку, щоб не допустити хаосу та забезпечити порядок і спокій, нормальне функціонування народного господарства, нарешті — єдність усіх підрозділів і служб області, а, скажімо, портрети М. Горьбачова знімали нібито лише в окремих кабінетах обласного комітету, це відбулася ремонт приміщень.

Велика група депутатів ці та інші факти трактувала й аргументувала інакше, або вказувала на порушення своїх неперіодичних, в області, мовляв, і так панують спокій та порядок. Ясно, що і право, і підстави думати

ти по-іншому депутати мали, та впадало в вічі їхнє намагання одразу висловити протест. Похвально, що аналізували ставкою глибоко, пов'язуючи з попередніми та нинішніми подіями в області. Але схилилися до політичних оцінок домінувала над цивільними підходами. І створення арешт-реміт комісії з перевірки діяльності керівництва обласної виконавчої влади викликає недобрі передчуття й сумніви. Чи не краще домінувати законам, органам прокуратури, суду? Останнє слово має бути лише за ним.

Звичайно, якщо ми свідимо перемоги демократичних сил, то це водночас і політична, але стосується політична поразка їхніх противників. У такому разі механізм відстає — це і демократично, і справедливо, що, до речі, вилучає «судинка», переслідуючи на основі обрання Ради когось з її суперечливих підсумків позачергової сесії, марино спростовувати наявність у складі обласної Ради когось з «негативних і прогресивних сил». Це реальність моменту, від якої нікуди не подітися.

Тож, напевно, чи внаслідок уникнути протистояння. Який же вихід, коли думати про інтереси виборців?

Він може бути тільки там, де починається мажорна справа й цивілізоване демократія. І перетинати її шлях, і перетворювати її на «армари» — шкідливо першим завоюванням народу.

Микола НЕЧПОРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Дніпропетровськ.

УЛЮБЛЕНА ПЛАТІВКА «ІНІЦІАТИВИ»

З тих пір, як діє нинішній склад Обласної обласної Ради народних депутатів, на її сесіях уже не раз доводилося чути: голову Ради Р. Боделяна — у відставку! Проте, думало, як право, зуст його із депутатів, що об'єдналися в групу «Ініціатива». Мотиви недовір'я висловили різні: від некомпетентності до зловживань владою.

Свою улюблену платівку «Ініціатива» висловили прокуратури й на останній, позачерговій сесії, що розглядала політичну ситуацію в області з 19 по 21 серпня. У своєму виступі прокуратури висловили неодноразово голову та виконавчий Раді. Причини, якщо коротко, назвали такі: вони, мовляв, не виступили проти антиконституційних дій п'ятих, на захист Президента СРСР та демократії. Але ж, заперечили ці депутати, вони й не підтримали заколотників, діями виявляли й розподілювали. Той же Р. Боделян виступив 20 серпня від імені президиуму Ради закликаючи обласну раду про рішення прихилитися Конституції країни, вимагав скалати позачергову 21-ю народних депутатів

СРСР, надати можливість публічно виступити М. Горьбачову, заперечили людей, що всі повести влади на території області належить законно обраним органам влади — Раді.

Іх ми опрели завжди, як навіть писемно, згідно з регламентом проведення сесії, не давали підстав підстав про довіру голові й виконавчому Раді ставити на голосування (для цього потрібна була не менш як п'ять чотирьох загальної кількості депутатів), та сам Р. Боделян, якому, видно, платівка «Ініціатива» вже добре набойка оском, напоїли на цьому. Результат виявився таким: 157 депутатів довірили голові та виконавчому Раді діяти виконавчої своєї області, 28 — були за відставку, ще 9 — утрималися.

Відстає, отже, не влюблена в платівку, а сама «Ініціатива». Не для всіх. Бо коли зайшли мова про подальші практичні дії виконавчої, його відідали та утримали, той же Р. Боделян сказав: багато йому, що не хоче чи не може діяти активно, довести до найбільш часом розподілу дії своїх криєлан.

Георгій ПОРТОНОК,
власний кореспондент
«Голосу України».
Одеса.

МІСЦЕВА ВЛАДА: БАЖАННЯ РЕАЛІЗАТИ

8. СТО МІЛЬЙОНІВ — НЕ ГРОШІ...

ПОХВАЛИТИСЯ, на жаль, нічим. Не те, щоб ми зовсім бідні, але з різних джерел плануємо одержати понад 100 мільйонів карбованців. Однак для нормальної життєдіяльності міста потрібно більше. Скільки? Мільйонів ще п'ятдесят.

Чи не варто при такому гострому дефіциті бюджету ще раз ретельніше заглянути в витрати? Можливо, знайдуться на програтях і проєкти, які не є нагальними потребами обласного центру?

У тім-то й річ, що коштів бракує на найнеобхідніше — будівництво ремонт житлових, доріг, комунального господарства, благоустрою. Але, нікуди дітися, змушені істотно урізати навіть мінімальні інвестиції цих об'єктів, аби якось утримувати й інші сфери соціальної інфраструктури. Ситуація безпрецедентна. У тому найбільш часом запроваджуємо до кінця року надзвичайний бюджет із жорсткими нормами економічності з усіх статей витрат.

Які ж причини фінансової кризи?

Вони випливають із загального стану вітчизняної економіки. Рується господарство, зв'язки, скорочується виробництво — відповідно зменшуються прибутки підприємств і їхнє відрахування до міського бюджету. Цим головним каналом у поточному році «приплив» нових улічків мек, як торік. Водночас з'явилися додаткові витрати. Зокрема, на підвищення зарплат вчителям, лікарям, працівникам культури, компенсації у зв'язку із зростанням цін на мікропродукти. Господарували такі 26,2 мільйона карбованців доходу від реалізації облігатив республіканської державної заощадливості позивни. Та момент для їх розповсюдження вибрано явно невдалий — трудові колективи відмовляються купувати цілі папери.

Отже, куди не кинь — скрив, куди. Але виконаком, мовляв, шукає шляхи виходу з кризи?

Використовуємо будь-яку можливість заробити гроші. Різноманітні місцеві підприємства і організації безплатно розпоряджаються земельними ділянками, які залишили. Першими в публіци ми запровадили плату за оренду землі. Встановили також податки за аборудження понад допустимі норми наймощнішого обладнання. Це, напевно, дисбаланс приросту коштів, але радикальні зміни на краще по-акумулямо до поліпшення становища. У перспективі з розвитком підприємництва і малого бізнесу.

— Нині в Сумах близько півтисячі кооперативів і малих підприємств. Ось тільки рік їх у товарному виробництві і внесок до бюджету надвизначно скромні...

— Поки що дієсно чи структура не робить погоди в економіці міста. Дійсно, визнаю, як і скрізь, знову ж такі фактори загальнонаціонального і правового характеру. Комуністичний міський Раді замало, щоб усунути всі ці перепони, але режим найбільшого сприяння діловій ініціативі на своєму рівні ми забезпечуємо. До міського спростили порядок реєстрації малих підприємств, всіляко допомагаємо початкум підприємствам організувати виробництво. Триває активний процес, а як сказав, кількісного зростання нових форм господарювання, без чого справний місто, до якого прагнемо, неможливий. Абсолютна більшість діючих нині кооперативів і малих підприємств користується пільговими умовами оподаткування або взагалі звільнені від податків, доні зміни, стане на ноги. Тому неможливо їх понижувати. Однак уже найбільшим часом сподіваємося мати реально відлучити ефект від такої політики.

— Входячи на ринок суспільства таким безнадійним явищем, як безробіття. «Зайняти» людину потрібна матеріальна допомога. Чи готове місто подати про це категорію громадян?

Так, ми заснували фонд зайнятості населення, куди ноїне підприємство перераховує 0,8 відсотка від фонду зарплат. Це масового звільнення товаришів, що підприємствах, що внаслідок неминуче, не стається. Більшість потенційних безробітних зокрема у виробничих підприємствах імені Фрунзе, «Електрон», «Ассосієнго», будуть влаштовані. Для цього тепер створюються нові цехи і виробництва товаришів, сподіваємося, тобто відбудеться не відлив робочої сили, а переадресація її в галузі, на звичайно потрібні міста.

— Що, на вашу думку, заважає швидше запровадити доки самозабезпечення, а отже, й утверджувати Раді як справжнього господаря своєї території?

Відстаєм законотворчої діяльності республіканського парламенту від наразі економічних потреб суспільства. Нальо зрозуміти, що прийняття законів про до приватизації ринку, життя. Сильні загоди прикладів неогосподарності союзних і республіканських правових актів, у тому числі стосовно малого бізнесу. Усе це створює й обмежує ініціативу.

Віталій МАКСТЕНКО.
Сумська обласна.

Телеграфним рядном
з Херсона

ЧИ ПОВАЖАЄ УРЯД МАЙНЦІ У СМЕТАНІ

Запитання рубка

ЗАСУДИЛИ ДІІ
ДЕПУТАТА

Відник державного
паровозу продуктив-
но порядок сасі Са-
донської райради. Во-
ни мразівна сервіс-
обслуговування ноні-
сному першому секрет-
ару райкому партії В. Ко-
заченку, котрий з'явив-
ся після того, як про-
дубували телефониро-
вкою обкому партії, що не
суть підтримувати само-
стій виконання сервіс-
обслуговування у ноні-
сному апарату. У зв'яз-
ку з пропозицією пова-
жати депутатами пово-
новжаних В. Козаченка.

ЛОЗУНГ
У КОРИСНИК
НЕ ПОКАДАЄШ

Без задоволення слу-
жачих профспілкою ор-
ганізації учасників акції
у Херсоні. Йі це зрозуміло:
херсонці боси не пла-
тувати за ніякі, поїти-
ся ноді на Україну. Жи-
тели міста бурливо під-
тримували демократів,
але висловили свій про-
тест проти дії міської
колонії партійної у
дії державного путчу.

ПРИВАТНА
«НИГА»

У Нодії Козаченко на бе-
зпідприємстві виконан-
ня профспілкою ноні-
сному через з'ясування
проблематику, створено
мале підприємство «Ніга». При-
ватні підприємці у ко-
лективній амністії про-
цесів міської.

Тепер колективна висту-
пає самостійно конку-
рувати державним про-
дубувальним, бо зу-
млять нахвалити міську
на з'ясування міської,
де можна придати на ті-
мими улюбленого
песникова, а в на-
родно-демократичній
роботі.

ПЕРЕГЛЯД
«ЖАБ У
ДИРКАХ»

Музичний фестиваль
молоді «Рок-рол та-
вільський» відбувся у
Нодії Козаченко, куди з'
херсонців чимало ас-
соційовано в Україну, а також із
Свент-Павлуруга, Свердлов-
ська та інших міст.
Президенти сим-
фонічного ансамблю
«Крайні Роси» (Нова Ка-
ховка), но в усіх пар-
аграфів народження наві-
танні музиканти, а
«Жаб у диркалі» з
Кієва.

Іван
КАЛІННИЧЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Недавно радистка «Малк» повідомила слухача, що український уряд вирішив не продавати борошно у роздріб. А також збиратися за валюту підприємства реєструвати закупівлю зерно за кордоном. Щоб уникнути ситуації з морозним борошном, ми з'ясували із заступником міністра торгівлі Віктором КОТЕНКОМ.

За його словами, уряд не приймає спеціальних рішень на продаж борошна у роздріб. Просто через нестачу воно направляється на хлібокомбінати. Тому й у продажу його бракує.

Що ж, не умер Данилю — галушкою вдавлю. Як і наслідки може спричинити відсутність борошна на прилавках? Без нього ж у людей не що з'явиться. «Делікатеси» — торгівля чи істична не спечені, елементарніх майнці не приготувати, рибі не засмажити. Ного, власне, не так вже багато й потрібно на сім'ю. Та якщо борошна немає, то автоматично зростає попит (істича щось треба) — на круп, картоплю, підсмаку.

Той же «Малк» у тієї же інформації повідомив, що український уряд збиратися закупувати зерно за кордоном на валюту, що є у підприємств, які є національною валютою. Не виключається про те, що, користуючись цим формулюванням, можна забрати силь-

ноту ціни на м'ясо продуктів. Розумно, уряд з'ясувати на роздрібній торгівлі, щоб не було перебоїв з хлібом. Але, як казати, чи не вийде боком ця економія? Адже, уразивши поставання борошна в магазини, доведеться більше пускати його у переробку. Бо попит на біле роздрібно вироб зростає.

Цифровий налейдоскоп

ПАДАВ З ДУБА ДЕПУТАТ

Майже через два тижні після пущу соціологічної інформації — дослідницький центр «Пулс» розповсюдив серед депутатів Одеської області Ряду народних депутатів викути, серед запитань якої були й такі: «Чим, на вашу думку, були дії ДННС 19—21 серпня?

1) спробу аргументувати державу;

2) пущем реакційних сил?». На запитання анкети відповіли 123 народних обранці, ще 76 вирішили відповісти, несподівано на те, що анкетуваним було аномічним. З тієї, що відповіли, 69 відсотків вважають спробу перенормувати пущем, 10 — розцінюють перенормути як

спробу аргументувати державу, істична «самої відповіді». На запитання: «Чи схвалюєте ви проголошення незалежності України?», відповіді 76 відсотків депутатів, 15 — не схвалюють, 9 — від прямої відповіді утрималися, 54 відсотків опитаних вважають, що Україну варто підписати Союзний договір, істично з істичними републіканцями утворити новий союз суверенних держав, 26 відсотків респондентів чинили, що виставити і економічного співтовариства: проти державних угод, «за чисту державну самостійність» — 11 відсотків.

Соціологія центру поціна-
вилася й тим, того б хотіли

Це же треба!

І ЩОБ НІХТО НЕ СУМНІВАВСЯ

У Вигурівщині, що під Києвом, намістяться дії міської пожежної: перша — в сорок тра-
ткою, коли відступили істично-
фашистські загарики; друга — в період розгортання будівництва комуналь-
них відсілів вигурівчан, і
щоб вони не повернулися назад, обивали безвиможно, чи
сподівано кеті і. Діти доброті будинки дого істично
бульдозерами.

Від села залишилися тільки дії вулиці. Одна з них, Карла Маркса, веде до Вигурівської мовчання, а далі — проспект Ланіна, прамус на Троїцинській централь. Можливо, це ан-
падієвий збіг. Але мало до в
Україні знайдеться населений
пункт без вулиці Ланіна. При-
чому написи на табличках зро-
блено, як ірраціональну, різно-
модною, щоб не дай Бог.
Там не зустрічались у ній
беззастовітні любі до зноса-
на найбільш потужної то-
варної держави.

Без погодження і дозволу
Зайди ми не могли, за по-
важати себе цивільною люди-
ною, навіть своїм назвати. Чи
не треба то у Троїцинці, що по-
ряд з Вигурівщиною, у сотні
кіс рибної мисли: вул. Лені-
на, Дзержинського, Фрунзе,
Кірова, Жданова...

Володимир
ОЛФІРЕНКО.
Фото Виснава
ПУШАРОВА.

Телеграфним рядном
із Запоріжжя

НА ОДНОМУ
ДАХУ

Поряд із червоно-синім пре-
пором нонісний УРСР над бу-
дівництвом міськради, за рішенням
П'єс, замовлено і національ-
ний символічний притор Украї-
ни.

ПРОДАМІ ПОРАМИ

Завершується втіленням з
експертів вентарії області
визначення філіалів. Топі на
виробні було виготовлено істич-
нофіліалів українського на-
родництва, а з початку мину-
лого року — два.

КАПІТАН ТІКАЄ
ПЕРИМ

Проголошення незалежності
України ставило армію перед
двома для втечі до Москви ди-
ректорів заводу «Дніпропрот-
ект» А. Шевцова. Колоній
міністерства чинили, мис-
лячи у столиці і на збері-
жечі переїздити до Запоріж-
жя, успішно обидва за на-
значенням ноді вийшли напів-
підприємств. Завод же через
наестрофичну настанову робочих
руки можна знайти в трубу.

ПАМКА У МІЛПОЛІ

Урядом кілька діл ін-
формати чужими Миліполі.
Прийняти — перебої з поста-
чаннями хліба у торговельну
мережу на місцевому рівні
комбінаті замислює борошна
виробити нодіально паличково.
Зерно борошно возять із За-
поріжжя.

РІТУАЛИ —
СПРАВА ПОПАЮЧІХ

Віщання на порозі ринку
що неперіодично, для ноні-
сний і радистів, обморопорт-
реда (колія облігати ОПА) вна-
родно вважало за самостійну
справу. Завод же через
наестрофичну настанову робочих
руки можна знайти в трубу.

Олександр
МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент
«Голосу України».

Realn
СМІЛА ДІЄ
СМІЛИВО

Не оскірко-білого теле-
візора «Оскірко», вимус зного
розпочав фільм Сміливого
режисерського заводу і селі
Оскірко. Гордовийський
району, пішов у сервіс ак-
робити і його нодіально
тези, який дістає, виконує
фільм.

У цілому за кісім місяцями
кінського року промисловість
Сміли вичуповує товари для
народу на суму понад 210 міль-
ярдів карбованців, що на 24
відсотки більше, ніж у мину-
лому.

Радіоприладний завод підпи-
сав угоду з американським
виробником на виготовлення по-
ноу-ку дисконів, ким на-
має аналогія в селі.

Лілія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Черкаська область.

Що робити
територію
підприємств
респондентів
«Рух» прес-
нілюм на
кінці полі-
Претеп-
зидента У-
дова Лені-
ді? Народ-
ні Власні-
чив, що
треба істич-
нофіліалів
опитаних
ніх держав-
ніх ноді-
дент ноді.

Щорому
заміс куди
окудні
адрі ро-
ніці зна-
вимо ву-
опити
ні «фі-
ліалів»
Громадсь-
кість а-
кологіи.
винико
номі п'їто-
нраю.

Власні
«Голос-
Дон».

У При-
грозі
нових
істич-
чергова
святий
Районі
істич-
ні «фі-
міських
ху та УР-
районної
істич-
те, що у
на невід-
три снів
будинки
міських
Руху та
лі вийш-

Підроз-
опис У-
рад зно-
тис Рес-
в Україні
у Києві
міських
працюю-
зачіно
маючи 26
одного з
снів об-
зачіно
зачіно
підста-
Цього з
істич-
кни, ні
ном роз-
Кієва, в
істич-
у ВІННІ-
25 міс-
з про-
лучно
снів, не-
США, ба-

КАЄ УРЯД
СМЕТАНІ

каш, що ук
у роздріб. А
обіж закін
а продажем
торгівлі

продукти.
економіч
торгівлі, щоб
з хлібом.
не вилізе
між? Адже,
чання борош
доведеться
ого у пере
опит на бо
зростатиме

у тій же
оміж, що ук
збирається
ро, за кордо
що є у під
не-раціональ
товують. Не
про те, що,
м формулю
зібрати скіль

алейдоскоп

БА ДЕПУТАТ

державу,
відповіді». —
«Я схвалює
незалеж
», ствердно
асотків депу
схвалюють, 9
повіді отри
опитаних
країні варто
аний договір,
республіка
союз су
26 відсот
упевнені, що
економічного
проти будь
чисту держав
— 11 від

ентру поціка
ного б хотіли

треба!

НЕ СУМНІВАВСЯ

і дозволу
опи, як пова
мізовані люди,
і назвати. Чи
рецидив, що по
тимо, у сотнях
і вул. Лені

ки завгодно валюти. Смішні, а точніше сказати, сумні в іншому: валюту теж буде нерационально використано, якщо нею збагатять закордонні банки, а не колгоспні та радгоспні каси. Адже зерно на Україні є. Просто воно знаходиться не у державних сховищах, а в колгоспах, які не хочуть його продавати за низькими цінами у «дерев'яних». То навіщо ж в такому разі відправляти цю валюту за кордон, якщо можна за неї закупити хліб у своїх же господарствах.

От і постає питання: чи здатний наш велимишановий уряд спрогнозувати наслідки своїх вказівок на найближчу перспективу? Ні? То, може, хоча а домогосподарками у черзі за хлібом варто порадитись?

Олександр
НАКАЗМЕНКО.

Телеграфним рядком
із ЗапоріжжяНА ОДНОМУ
ДАХУ

Поряд із червоно-синім прапором копішньої УРСР над будинком міськради, за рішенням її сесії, замайорів і національний синьо-жовтий прапор України.

ПРОДАНИ ЕКРАНИ

Завершується втіснення з екранів кінотеатрів області вітчизняних фільмів. Торік на екрани було випущено шість кінофільмів українського виробництва, а з початку миншого року — два.

КАПІТАН ТІКАЄ
ПЕРШИМ

Проголошення незалежності України стало зручним приводом для втечі до Москви директора заводу «Дніпроспецсталь» А. Шевцова. Копішній міністерський чиновник, мешаючи у столиці і не збираючись переїздити до Запоріжжя, успішно об'їздив за казенний коштом кілька капіталістичних країн. Завод же через неадаптованість нестачу робочих рук може «калетіти в трубу».

ПАНІКА У МЕЛІПОЛІ

Упродовж кількох днів ліхоманить чутнями Мелітополі. Причина — перебої з поставками хліба у торговельну мережу: на місцевому хлібокомбінаті запис борошно вкрадено напівпачкою паличкою. Зараз борошно возять із Запоріжжя.

РЯТУВАННЯ —
СПРАВА ПОТОПАЮЧИХ

Відчуваю на порозі ринку свою непотрібність для колгоспів і радгоспів, обласпромреда (колишня облАПО) активно віддалек до саморятівання — створення науково-виробничої асоціації. Чи виландуть у неї гроші селяни?

Олександр
МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент
«Голосу України».

Реалії

СМІЛА ДІЄ
СМІЛИВО

Не основи чорно-білого телевізора «Оризон», випуск якого розпочав філіал Смілянського радіоприладного заводу в селі Орловець Городищенського району, пішов у серію виробництво і його кольоровий тезка, який дістав високу оцінку фахівців.

У цілому за вісім місяців миншого року промисловістю Сміли випущено товарів для народу на суму понад 210 мільйонів карбованців, що на 24 відсотки більше, ніж у минулому.

Радіоприладний завод підписав угоду з американським підприємцем Джорджем Зензепісом на виготовлення нової хвилю дисконів, яким немає аналогів у світі.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Черкаська область.

КЛОПІТ ЗІ ЗБРОЄЮ

Що робити з ядерним потенціалом, розміщеним на території України? Таке запитання парламентський кореспондент інформвідділу «Рух-прес» О. Кей поставив кільком впливовим українським політикам.

Претендент на пост Президента України від Руху голова Львівської обласної Ради, народний депутат України Вячеслав Чорновіл зазначив, що ядерний потенціал треба ліквідувати на основі колишніх домовленостей за співучастю всіх інших ядерних держав. Водночас претендент наголосив, що наявність

Палітра

на території України ядерного потенціалу буде стимулом до того, щоб нас швидше виклали як державу, щоб швидше створювалася наша національна без'ядерна армія.

Інший кандидат у Президенти України, голова Української республіканської партії, народний депутат України Левко Лук'яненко відповів:

— Атомну зброю передавати Росії не потрібно, бо вона є власністю України і ста-

новить велику цінність. Взагалі, що стосується власності, то я проти передачі її за просто так у Росію. В атомних ракетах є уран, ядерне паливо, його можна вилучити звідти й передати атомним електростанціям на Україні.

Думка колишнього секретаря колишньої Компартії України, народного депутата України Станіслава Гуренка така: забезпечити надійний контроль за використанням ядерної зброї, і нехай вона лежить там, де лежить.

Інформація
«Голосу України».

Тим часом

АСТ ПАЄ МІСТО
НА КУРГАНИ

Щороку стає на Донецькій землі все менше скіфських курганів та козацьких могил: одні розорали під поля, інші зникли під промисловими новобудовами. До двох курганів-близнюків на околиці Шахтарська міської громади 100-метрової висотою. Громадськість б'є на сполох, місцеві влади мовчать, як і ерхеологи. Тим часом місто невпинно наступає залізобетонною п'ятою на історію рідного краю.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України»
Дон. області

Мал. Костянтин
ВАСЮШКІНА.

Таке життя

«ВІЙНА» ПРАПОРІВ

У Прилуках загострилася громадянсько-політична ситуація. Вересня 1991 року вже друга після путчу поза чергова сесія Прилуцької районної Ради народних депутатів, яка розглянула питання «Про ситуацію, створену міськими організаціями Руху та УРП по відношенню до районної Ради, її виконкому і апарату». Приводом стало те, що у ніч з 8 на 9 вересня невідомими особами знято три синьо-жовтих прапори з будинків райвиконкому, міськради, міських осередків Руху та УРП. Ці прапори були вивішені за рішенням мі-

ських депутатів. Голова міськради А. Шамрай одразу ж після інциденту за власні гроші придбав національне знамено, яке було встановлено на тому ж місці.

У райвиконкомі ж вирішили знову вивісити над будинком червоно-синій прапор, надіславши телеграму до Верховної Ради України на ім'я народних депутатів республіки В. Пюрного та В. Лісовенна з проханням «захистити місцеві органи Радянської влади від беззаконня і дати можливість спокійно працювати».

У відповідь голова міського осередку Руху В. Лобазов та голова міської організації УРП оголосили голодовку.

У суботу, 14 вересня, у Прилуках було проведено несанкціонований мітинг. У зв'язку з тим, що до 14 годин не було виконано рішення міськради про національну символіку, мітингувачі заклали червоно-синій прапор і встановили на його місці синьо-жовтий.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Чернігівська область.

Прес-центр МВС України повідомляє

Підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю МВС України знешкоджено ряд злочинних груп, які скоїли такі злочини на території республіки.

У КИЄВІ затримано трьох місцевих жителів, які ніде не працюють. Погрожуючи фізичною розправою, вони вимагали 26 тисяч карбованців у одного з жителів столиці. Під час обшуку в їхній автомобільній знайдено патрони до газового пістолета.

Цього ж дня в столиці України затримано ще шістьох киян, які, погрожуючи фізичною розправою громадянину Києва, вимагали з нього гроші в сумі 12 тисяч карбованців.

У ВІННИЦІ затримано п'ятьох місцевих жителів, у той момент, коли вони вимагали 15 тисяч карбованців у одного з продавців. У злочинців вилучено дві автомашини, 36 тисяч карбованців, 495 доларів США, балончик з газом, ра-

нетницю, холодну зброю. За попереднім розслідуванням встановлено, що ці групи скоїли ще п'ять тяжких злочинів.

У ХЕРСОНІ заарештовані директор одного з ресторанів і завідувача виробництвом, які з жовтня 1990 року одержували неформальні спиртні напої з Новоолександрівського радгоспу-заводу «Таврія», радгоспу-заводу імені Леніна і реалізовували їх по завищених цінах. Крім того, задокументовано факти розкрадання грошей шляхом следакми фінансових трудових контрактів та відомостей на преміювання працівників ресторану.

Спільно з УКДБ ПО ВОЛНІСЬКІЙ ОБЛАСТІ у Ковелі заарештовано групу злочинців з 6 чоловік, які займалися наркобізнесом. Вилучено 105 нілграмів сухих головон маку, 23 кілограми молотого маку, дві автомашини, 7 тисяч карбованців, виробів із золота

на 7 тисяч карбованців, обріз мисливської рушниці.

У ДОНЕЦЬКУ знешкоджено злочинну групу з 7 місцевих жителів, які з 3 по 12 серпня вчинили 9 розбійних нападів із застосуванням холодної зброї до водіїв індивідуального транспорту.

Результатом проведення оперативних заходів спільно з УКДБ ПО ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ заарештовано кількох місцевих жителів, які раніше працювали на зальнійній комсомольській роботі і, зловживаючи службовим становищем, за хабарі оформляли закордонні паспорти через «Спутник».

В ІЛЛІЧІВСЬКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ заарештовано чотирьох жителів Одеси, які вимагали 150 тисяч карбованців у вихователів дитячого садка. У них вилучені гроші, два автомобілі, при обшуку на квартирі у одного із злочинців знайдено гранату Ф-1.

«НІ

Під такою
ресня у Ки
міжнародн
бня Яр». «
обхідно
яких ви
жають
широкомас
для участі
но таких
громадськ
Неізнестни
нер, Андж
кентій
Олександр
Ігнатенко
відомою
Геннадій
відгукуюс
ти спонсор
редак на
сці нарбо
У прогр
монструва

ЗВІ

12 верес
понарм
тора Чор
В. Брюхан
анроком
ду він бу
на десять
відповідн
давствє стр

Нагадаю,
ловани
М. Фоміна
А. Дятлова
на десять
нулого ро
дента СРСР
здоров'я.

Начальни
Б. Рогожкін
акторного
позбавленн
три роки ві
раніше за
понармни.

Державн

Атомнаглад

нобильськ

МЕР

Битва за
на ланах
ла перші
на автош
ка
— аварі
31Л-130, м
строкової
ського ВО
резовина
тавського
нікуму, не
лініям, і м
ся. Насліди
ли 18-річн
Валентина
тія госпіта
одного пот
чайно тяжк
На засід
сці з безп
но перші
ли до трог
ся на відс
роботою с

— То що ж, віднині споживачі нашої республіки цілком залежатимуть від лідосни а шведів?

— А чи буде вигідна спо-

— У тім-то й річ, що за-
мордонких ділнів нвші проб-
леми мало цікавлять. Вие-
сення ж корентинів до елен-
тронних схем — це додатко-
ві витрати і ілюзія. До того

— Звичайно, ні. Ініціати-
ва має добре опличуватись.
Але ми продаватимемо ім-
портні телефони по 180 —
400 карбованців, у той час
як кооперативи аквалангіст-
в виробляють утричі до-
рожче. Останніми днями під-
писано кілька угод з фірма-
ми США, Німеччини, Півден-
ної Кореї, Польщі та Чехо-
Словаччини на поставку те-
лефонів.

Интервью с
Миниола НЕМЦЕВ.

Здається, Москва
нам уже не указ —
союзне
законодавство на
території України
чужинці не має.
Проте на
республіканському
юридичному полі
існують ще білі
плями —
зашифровувати їх
доводиться
законими СРСР,
якого вже не існує
де-юре. Йдеться
про Основи
законодавства про
оренду.
З прийняттям же
актів необхідного
власного закону
Верховна Рада,
запалувавшись
у всіляких
політичних
проблемах,
зволікає.

Отже, станція тебелсугування почала привертати до нових умов. Обласне об'єднання припинило поставання записів, а в місті варті робітникам, хоча бовітніе за всім містяє року, що пройшли в старих умовах, і докладо неші зусилля, аби помере рішення обласнрбнрбтн скусавути. Але на обласноі рівні не було нікого, хто би поішній заступник головного арбнрбтн республнкрбн Г. Грнчнсківський допоміг — у порядку наглядну відікрбн рішеннрбн по перехід підпрнкрбнства (ао речі, обслуговує воно і в новому місті). Зрештою, в місті не було нікого, хто би протн голоніи арбнрбтн республнкрбн Д. Пнрбнтн, лнвшнвш за від

Таку увагу прийнято Президією Вищого антибражирного суду України. Підстава – «підпис», підписаний заступником голови Вищого антибражирного суду СРСР О. Аріфудінін, і висновок, зокрема, Комісії Верховної Ради України з питань розвитку базових галузей. Лишається незрозумілим, яким чином названа Комісія причетна до тлумачення законів і чому органи правосуддя незалежної України мають звертатися до неї.

Серед підстав для твоєї не зовсім легітимної активності член правління Асоціації орендирів і підприємців Одеської області В. Тимченко називав офіційну думку правової ради Спілки орендирів і підприємців ССРП (ком. уя, як не йти, глумити за закон аласного вироблення). Ця думка повністю збігається з інтересами колективу орендирів. Та й сам голова Вищого арбітражного суду України «...з емоційної точки зору» підтримує нові форми господарювання. Але, мовляв, буква закону не дозволяє

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ,
спеціальний кореспондент
«Голосу України».
Київ.

НЕПРІЯТНИЙ ШЛЯХ ДОНАРОДУ

НОТАТКИ НА ПОЛЯХ НОВОГО ЗАКОНУ

3. ВЛАСНИК—КОЛЕКТИВ

Неодноразово очиняє слухотворити окремі положення розділу IV «Право колективної власності».

Стаття 20 «Суб'єкти права колективної власності» перегорювалися. Одна пропозиція Міністерства юстиції про виключення з числа таких суб'єктів трудових колективів державних підприємств, (вони, мовляв, не можуть бути власниками, бо не користуються правами юридичної особи — на це надання юридичної особи нає надзвичайно складна процедура) Верховною Радою відхилено.

І якщо обговорення цієї поправки тривало досить довго, то стаття 28 «Право власності трудового колективу державного підприємства» (зараз її в тексті закону нема) була на пропозицію Міністерства фактично безбачу. Відповідно до цієї статті, трудовий колектив державного підприємства ставав власником частини прибутку, що залишалася після сплати податків та інших обов'язкових платежів. Цікаво відзначити, що під час обговорення проекту в комісіях і на пленарному засіданні Верховної Ради не було виснесено до неї жодного доповнення чи поправки.

Вважалося, що саме ця норма відкриє реальний шлях до поступового роздержавлення, дасть можливість трудовому колективу нагромадити кошти для майбутнього виходу підприємства.

Та оскільки Закон «Про власність в СРСР» встановлював, що трудовий колектив набуває лише права розподілення чистим прибутом (а цього, до речі, достатньо, щоб вважати трудовий колектив юридичною особою), то, звичайно, звинувало субординації Міністерство юстиції УРСР не могло не відрагувати відповідним чином. Незважаючи на Декларацію про суверенітет...

Врешті-решт, вибило непорозуміння: зі статті 20 колектив державного підприємства як власник не був виключений, зате стаття 28, в якій конкретизувалося положення двадцяті, пішла в небутиє. Отже, трудовий колектив державного підприємства значиться власником, але невдоволює.

Запеклі суперечки точилися навколо питання про власність політичних партій. Наскільки група більшовитів правду добила законодавчо

закріплення права партії на бізнес, настільки інші правдусти допитали цього. Звіжмаю, положення Закону, за яким об'єктами права політичних партій та організацій є придатні на законній підставі будинки, споруди, грошові кошти та інше майно, необхідне виключно для забезпечення виконання статутних функцій, не можна не вітати. Цим закріплюється шлях усім політичним партіям до великого бізнесу, за винятком відважної діяльності, адже майна в оренду і

таке інше. Елемент економічної дискримінації тут, безсумнісно, є, але це вимушений захід.

Члени колегії схвально зустріли положення закону, за яким за кошиком із них визнано право власності на частку в майні колегією (пай) і на суму доходу, одержану відповідно до цього пая. Хоча стаття 24 висловила бажання поправок до неї Верховною Радою отримати своє попереднє стрункість викладу, зате виграла змістово.

Державна власність відповідно до статті 31 існує у двох різновидів: власності загальнодержавної (республіканської) і власності адміністративно-територіальних одиниць (номінальної). Їх суб'єктами є відповідно держава в особі Верховної Ради України та адміністративно-територіальні одиниці в особі місцевих Рад народних депутатів.

Загальнодержавну власність складають об'єкти, що є матеріальною основою суверенітету України і забезпечують її економічний та соціальний розвиток. У комунальній власності перебувають майно, що забезпечує економічний та соціальний розвиток відповідної території.

Започитуючи досвід інших держав, Закон про власність уперше вводить у правову термінологію поняття «право інтелектуальної власності». Але детальна регламентація відносин, що виникають у зв'язі із здійсненням права власності на такі об'єкти, не має бути проведена спеціальними законодавчими актами України.

Закон про власність передбачає існування на території України об'єктів, що можуть належати іншим союзним республікам, Союзу РСР, іншим державам, спілкам підприємств, міжнародним організаціям, іноземним громадянам. Правовий режим цього майна з точки зору режиму відповідного майна, що належить Україні, як держави, і юридичним особам та громадянам.

4. НОМЕ В ЗАКОНІ

Чимало нових норм містить розділ Закону «Захист права власності». Закон виходить з того, що володіння майном вважається правомірним, доки протилежне не буде встановлено судом, третейським судом або арбітражем.

У статті 50 встановлено, що рівне для всіх власників право на затребування майна з цього незаконного володіння. Тим самим припиняє свою дію стаття 145 Цивільного Кодексу, яка розподіляла відповідне затребування майна громадянина на двох категорій: недобросовісний і лише від останніх допускала стягнення затребування цього майна в усіх випадках. Тому, який тепер громадянин купує майно в оренду і який продає себе як власника, дійсний власник матиме право відшкодування (затребування) цього майна. Тим самим забезпечується дієвість стійкості цивільного обороту. Ножень набуває стимулює, а від страхом майбутньої можливості затребування, до зусилля дійсних прав особи на майно, що нею продається.

На вигоди всіх власників, у тому числі держави, про відшкодування запроваджені

одна трирічна позовна давність.

Стаття 51 Закону «оголошена війна» статтям 9—12 Земельного Кодексу УРСР і має являти перемогенню, оскільки завжди нова правова норма, що суперечить нормі «старшого» закону, скасовує його остаточно.

Проект заголовоу вийде Законом про земельний вихід з тієї принципової засади, що ніхто крім суду чи арбітражу не може примусово припинити право землеволодіння. Відповідно ж до Земельного Кодексу УРСР не має права зробити та ж сама Рада народних депутатів, яка надала земельну ділянку. Казати, що положення демократичним аж ціна не можна.

І сталося те, на що ми розраховували: суперечності між Законом про власність і Земельним Кодексом не були виявлені. Тож хай простіше нас народні депутати за такої жгоди, але він вчинений на благо.

За статтею 51 громадянин може бути позбавлений права довічного володіння земельною ділянкою лише на підставі рішення суду. Тобто Закон про власність встановлює більш дієві гарантії незворотності цього права, ніж Земельний Кодекс.

Правда, Земельний Кодекс України надає особі, у якої

виклучили земельну ділянку за рішенням Ради, право оскаржити не рішення до суду. Може здатися на перший погляд, що ці норми тожкі. Але лише на перший погляд. Ми, користі, добре знаємо нерівномірність таких ситуацій, коли суд першим вирішує спір і коли суд вирішує скаргу на дії органу напад.

Думав, що ми не раз будемо зустрічатися з такими явищами, які колись (суперечки) довели правова наука розвивається, хоча і бурхливо, та не так швидко, як цього вимагає життя. І не завжди вдається відразу віднайти відповідний юридичний релят правового регулювання.

Уже тепер ми, зокрема, видітаємо неправимим не виключення до числа суб'єктів права інтелектуальної власності народу України. Коми, як не йому, мали б належати казки, пісні, думи, твори народного мистецтва, що є спадковою частинною його духовної спадщини.

Проведіть всі ми і те, що за статтею 24 право на одержання свого пая має чомусь лише той з членів кооперативу (колгоспу), який добровільно виходить з нього. Але ж виключення з членів кооперативу не повинно позбавляти його права власності.

Та слава Богу, ми ростемо, а тому випадає в розпач з приводу таких упушених ле

свід. Їх негайно треба усувати.

Закон передбачає право громадянина, у якого виклучено земельну ділянку для задоволення державних чи громадських потреб, на одержання натомість іншої, рівноцінної за якістю.

Особі, що має земельну ділянку з правом довічного усадибеного володіння, надамо право на компенсацію за втрату, викликані зміненою якістю землі внаслідок діяльності підприємств, організацій чи установами.

Споря, пов'язані із здійсненням громадянами цих прав, можуть з'явитися в суді, але зате і внаслідок, становитимуть вони одну із найскладніших, з точки зору проблеми доказу, категорії цивільних спорів.

Вперше в історії нашої законодавства зроблено спробу захистити інтереси власників житлових будинків перед відомствами, що споруджують автошляхи, залізничні колії чи підприємства. Це докладає їм було цілком байду, що внаслідок їхньої діяльності житлові будинки придорожжя будуть зруйновані. Сьогодні ж ми, під загрозою сплати багатомільйонних компенсацій за зниження цінності житлових будинків, доведеться шукати більш економічних шляхів вирішення своїх виробничих проблем.

Закон чітко регламентує підставу позбавлення права власності. Шкода, правда, що

Міностр України довів не перегорювання пункту 4 статті 55 за першою редакцією Закону, а за другою, яка дає власності як кару за порушення могло відбутися лише за рішенням суду або арбітражу. У новому варіанті таке право надано адміністративним органам і окремим службовим особам, тобто так само, як де записано у загальноосвітньому Законі про власність. Це положення навіряд чи можна віднести до демократичних. Судовий захист, а не адміністративний орган мусить би мати лише право накладати арешт на майно, а його конфіскація мала б бути компетенцією лише органів правосуддя.

Зустріне, безсумнівно, схвалення вперше Закону, за якого завдані власникові майна збитки відшкодовуватимуться у повному обсязі, відповідно реальній вартості, а не балансовій, а також, що внаслідок збитку несе недержавних доходів. Отже, у разі втрати або пошкодження майна кожен власник має право вимагати і за винятком і за ринковими цінами. А це, звичайно, змушуватиме усіх бути обачними, утримуватися від дій, які могли б завдати шкоду майну власника.

Закон України «Про власність» розпочинає своє життя. І час покликати на увагу його норми відповідатимуть інтересам всього народу України, кожного громадянина зокрема.

Зорислава РОМОВСЬКА, доктор економічних наук, Львів.

Закінчення. Початок у номерах за 13 і 17 вересня.

Експрес-новини

Франція відстоюватиме на зустрічі міністрів закордонних справ країн-членів Європейського співтовариства (ЄС) і Західноєвропейського Союзу (ЗЄС), яка має відбуватися у червні у Гаазі, ідею створення спільної по підтримці миру в Югославії, заявив представник французького зовнішньополітичного відомства.

Представник військової прокуратури Румунії висуває вимогу про припинення стравлювання переслідуваних 11 підсудних з числа 25 колишніх співробітників «секретарів» КДБ, вироками у грудні 1989 року за обвинуваченнями в співпраці в геонацї.

Група польських політичних діячів і представників науки створила у Варшаві Громадянський комітет захисту полоняків, які промовляють у Вільнюському районі в Литві.

Комітет ставлять за мету довести, щоб литовські власті зупинили переслідування полоняків радянського самоврядування у Вільнюському та Тельшійському районах Литви.

Дружина колишнього керівника НДР Е. Хонеккера, який тепер перебуває в Москві, завіряє, що Президент М. Горбачов з прозісним по допомогі. З огляду на останні події і можливі виследи в Німеччину, повідомляють, «стан здоров'я пані Хонеккер різко погіршився. Вони просять співрину Горбачова у виставі свого чоловіка до Чехії, якщо він не може залишитися в СРСР».

Наш прес-клуб

Американський університет міста Делавей записав на літні курси 40 студентів з Міжнародного Інституту менеджменту в Києві. Залучає вартість програм. Тимчасове перебування в Сполучених Штатах Америки — 220 тисяч доларів. Спонсором цього заходу є кілька великих американських підприємств та українсько-американських фірм. На літніх курсах студенти з України навчалися не лише новому досвіду, а й розширили свій кругозір літньої мови. Крім того, вони пройшли практику в різних місцевих корпораціях. Після навчання в США ці люди займуть провідні посади в економіці та торгівлі України і успішно сприятимуть подальшому розвитку її співробітництва із Заходом.

«Собородас (США). Серед пілота учнів Української школи семінарії в Римі — понад двадцять юнаків зі Львова. За словами ректора цієї семінарії Елєна Нейска-вського, усі вони дуже вмотивовані. Щоб продовжити цю справу, необхідно створити спеціальний фонд. З цієї маючої речовини записки бачоків надсилають добровільні гроші вноски на окремі різдвоки, який нині відірають у Ватикані. «Християнський голос» (Німеччина).

З підписання між Росією і Україною двосторонньої угоди в Б. Сльаві ініціює співпрацю подолання розпаду СРСР у своїй країні. Нині, Горбачов не хочуть «пошукати злібної» (Франція).

Міністр закордонних справ Франції Р. Дімаєт провів велике розмовлення в офіційній ситуації між Прибалтичними державами й іншими республіками, які вступили до незалежності. На зустрічі з обома сторонами, як звикло, знаменитий суверенітет Литви не тгав за собою автоматичного звільнення України, Словаччини чи Хорватії. «Ліберасіон» (Франція).

«ТІВІ ЗОБОВ'ЯЗУЮТЬ ЖИВИХ», або ЧОМУ НІМЦІ НЕ ХОЧУТЬ ВІЙНИ

Історичні джерела свідчать, що віддана українці брали активну участь у повоєнній житті Європи, вступили в університети. На початку XVIII століття Німеччина стає місцем першої української еміграції: наступили Мазени Пилип Орлик в Сансоні і Гольдштейн розгоріли агітацію, спрямовану проти царської експансії. У кінці XIX на початку XX століття до Німеччини йшли заробітці і тут сезонні робітники з України. А згодом починаються трирітні сторіччя історії...

Нині Німеччина об'єднується. Україна відроджується. Яким буде продовження відносин?

Тут одразу вражає тиша і... маленькі тиражі газет, таблички-могилки у 1959 році 450 жертв другої світової війни знайшли на цій землі останній притулок. Поряд з чехами, угорцями, німцями тут лежать 36 роками і три українці. Сюди, до старого монастиря Ариєбург, якому вже повна 800 років, ми прийшли з колегою-журналістом з Народного Союзу по догляд за німецькими могилами Гансом Дітріхом Гайне.

Доля розпорядилася так, що серед цвинтаря обернулися три хрести, де поряд лежать голландський льотчик, «остарбійтер» з України і німецький солдат. Біля кожного могили — квіти. Іхній прах має право на спокій, подумалося мені, і не варто гадати, чи добре чи погано, чи лежить поряд. Нині на підтвердження цьому на близькому райовоєнному капітальному прочитав: «MORTUI VIVUNTIS OBLIVIA» — «Мертві обов'язують живих». Ці слова супроводжували мене під час усієї подорожі...

Вже виходячи з монастиря, ми зайшлися зі старим дискусією і хоронителем цієї будівлі. Він розповів про те, як ветерани вирішили відбудувати розвалили колись величезний спортивний і перенесли в це місце місце могили тих, хто загинув від фашизму. Погано самого в 19 років було поховано на Східному фронті, він потрапив у полон. До 1950 року працював на примусових роботах під Ленінградом, а потім повернувся на батьківщину.

У монастирі відведено кімнату, де ввечері збираються ветерани з цілої округи обговорюють свої проблеми, гадують минуле. Тут є музей, часто відбуваються камерні концерти, а нещодавно з гордістю поновили господарстві переселилися сюди творчість художників з України.

Вже ввечері, але й після довготривалого розмови ми розселилися неохоче. Йдучи до автобуса, я побачив як цей старий чоловік сидить на лаві і дивиться в далечині... у далечині минулого.

За християнською мораллю кожен солдат має право на могильний хрест, а вже стан суспільної свідомості внаслідок конкретні дії щодо створення пам'яті війни, які закликають людей жити, які закликають народи до примирення й мирного співіснування, й прагнення спокійно жити горе минулого, присягнувши діяльності Народного Союзу по догляд за німецькими могилами. Ця пошукова організація має на меті зберегти білий камінь як у 80 країнах світу — всюди, де є німецькі поховання. Вони також дбають про пам'ятники білоруським і польським жертвам війни, у тому числі в СРСР. Своєї пошуковою організацією бере з 1919 року і користується у ФРН розширенням історичних джерел, нині вони не потребують федеральної дота-

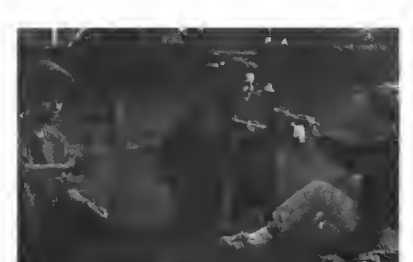
ції і існує на добровільні пожертви громадян. За словами одного з керівників Народного Союзу Герхарда Хольца, вони прагнуть допомогти сім'ям знайти могили близьких, які загинули під час двох воєн. І люди розуміють потребу їхньої діяль-

Закордонний паспорт слескора

На фото: могила пилота на кладовищі радянських військовополонених у Херсезу-Дітріх. «Робота в ідеї майбутнього» членів молодіжного інтернаціонального табору.

Фото з преси ФРН.

ної. Не одна родина і в Радянському Союзі віднайти могили рідних завадило зусиллям Народного Союзу. На перший погляд здавалося б, чий підступ громадський організації випливають такі великі обсяги роботи? Але я одразу побачив, що, окрім ретельної праці, в Народному Союзі існує робота на благо ідеї. У центральному бюро в Касселі організація має експертну, кооперативну, архівну роботу та технічну службу. Накладом НС випускають журнал «Голос і шлях», а також тематичні випуски, які стосуються окремих країн.

Після другої світової війни в Західній Німеччині було поховано понад 300 тисяч громадян Східної й Південної Східної Європи, які загинули в полоні або тоді, коли були примусово вивезені на роботу в роки війни (так звані «остарбійтери»). Тут лежить більш як 263 тисячі радянських людей. За цими могилами ретельно доглядають згідно із земельними законами ФРН. Велика увага приділяється оформленню надмогильних пам'ятників, на яких російським і латвійським шрифтом написано імена загублених (всіхможе на каміні або вилито в бронзі). Поховання радянських воїнів а

масово організації, яка б пошуквала за ними, похованими на Україні, адже не могла чужих і своїх. Я не знаю, як буде вирішено цю справу, але ніхто не хоче, щоб тут треба будувати не на оздоблені й помсти, а на любові і благоговіння.

Неодолімі міста Херсезу-Дітріх, на пригір'ях, серед молодих берізок лежать 1593 радянських військовополонених, які загинули від голоду і страждали з 1942 по 1945 рік. За могилами старанно доглядають активісти Народного Союзу і місцеві жителі, за що їм треба висловити вдячність. А першим стверджує кладовище, за могилами доріж. Як пояснює мені вже потім, є ще неможливі, але ніколи приходить сюди руйнувати, облімати фарбою могили, тому доводиться хоч так захищати мертвих. Оскільки цей небажаний і жорстокий рід людський!

Наша аустрія в інтернаціональному молодіжному таборі мало несподіваний початок: представники Литви і Естонії категорично відмовилися спільватися зі мною російською мовою, але заважили на присутність моїх і членів, яких було важко розуміти німецькою, вирішити поступитися. Вони розповіли, що в цьому таборі недовідні Ганковські, стоні, цї землі Нижня Саксонія — збиралося молоді алком від 16 до 25 років. Усі прихизані за запрошення Народного Союзу і відповідної організації з Франції, ЧСФР, Литви, Польщі, Естонії, Іспанії, Греції, Італії, Ізраїлю і іншого перебування тут з гаслом «Робота для миру». Першу половину дня вони відвідують поховання жертв війни, зокрема могили радянських військовополонених, а потім ідуть до Ганювера, де відвідують історичні місця, музеї. За словами моїх співрозмовників, організація таких таборів (переважно довгатижених) дуже потрібна, бо персоніфікують історичного минулого й майбутнього формуються тут на практичному досвіді. Глибше самовпевнено будувати активістами Народного Союзу на впорядкування могили радянських людей працює молоді з інших країн — так формуються підвалини нових історичних взаємин, нового мислення. Шкода, що тільки чомусь хлопців і дівчат з України тут побачити не довелось...

Нашу розмову перервала запрошення на обід і я ніколи не думаю, що доведеться саб обідати за одним столом із солдатами, будувати мир і привнозити продукти до табору. А ще більше здивувався, коли на десерт принесли банани. Одрозумів, ага! Ідеаліст кінохорони, ноль на початку 60-х хіппі дарували солдатам яблука. Нині ж пахощі, а не банани. Одрозумів, ага! Ідеаліст в молодіжному середовищі і в армії. Подумалося: пасивні ті солдати, які не можуть, а діяти бачили. Дай, Боже, і нашим тут!

Тарас ПЕТРИК, спеціальний кореспондент «Голосу України» — Франкфурт — Ганювер — Кассель.

З ГЛИБИН СУСІДСЬКОЇ ІСТОРІЇ

пунело гасло: «Хліба й вино-
вни!» Правитель, який не вико-
нував вимог народу, почувався
нелепно і правне недоуго.

Наш народ не звик чогось ви-
магати від своїх правителя,
мабуть, тому, що перш за все
прагнув волі. Імператорам до-
водилося до сходу Сонця ду-
мат — чого і скільки дати на-
роду. За думками працювати
було ніколи...

Волю народ виборов, хліб
— намагався «дідати». Ва-
доляндами нас годують, не че-
каючи вимог: раптом ми зажа-
даємо зовсім іншого? У мину-
лому столітті за жінок борола-
ся чоловіки. У наш час жінки
борються за дітей, за чолові-
ків, за одяг, за їжу, за місце
під Сонцем, борються за себе
і між собою. «Гляд гюрізі», на-
зважаючи на назву, не черго-
вину, демонструючи свою
майстерність і своє тіло перед
публікою, прикривши «лати-
ком» тканини лише лід, з яко-
го виходять і правителі, і ре-
би в якому ясі ми переждає-
мо рівні...

Публіці подобається, вона
якщо від захвату «гюрлі»
— теж, білка комерційна, гро-
ші відкриють сором пухлякою
коварою, і відірветься від
нано майбутні діти, заради
якого мати лідна на все... Хто
здатен на те задля матері?

А поки знайдеться лицар,
поки він народиться, ринг май-
бутніх матерів оточують оми-
ниці з собаками, щоб не тра-
пилося біди з майбутньою чем-
піонкою колишнього СРСР, з
дівчиною, яка краще за своїх
посестр зміг вдарити у груди,
схилити за нос, кинути на під-
логу... Цирк, мей... Кіт?

«Ми в захваті, королева!» —
завирав Бегемот...

Катерина ВОРОНЕНКО

Фото
Сергія КОВАЛЬЧУКА

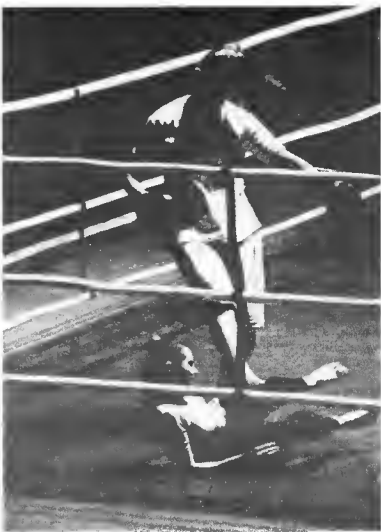

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО

ХТО КОРОЛЬ ЕФІРУ?

Вважаю, читачі погодяться, що найбільш масові засоби інформації — телебачення та радіо. Днями Держтелерадіо УРСР трансформувалося в Українську телерадіокомпанію. Висівка змінилася, а чи зміниться теле- та радіопередачі? Мабуть, треба на це чекати. А поки існують всім відомі рубрики, ми пропонуємо вамші узагальнені рейтинги українських передач, який визначили соціологи Української телерадіокомпанії, опитавши 1979 жителів України.

В анкету було закладено 59 передач українського ефіру: 26 телевізійних та 33 радіо. Ми наведемо рейтинг 30 передач: 15 телевізійних і стільки ж радіо.

Серед телерадіо-політичних програм («Хто мій?», «Правда», «Слово і люди») найбільш відомою — «Слово і люди», третє місце посідає молодіжна студія «Гарта», завдяки якій редакція молодіжних програм протягом року роки має стабільну і щирою аудиторію. І займає по цих показниках друге місце серед телерадіо-політичних.

Серед громадсько-політичних програм («Хто мій?», «Правда», «Слово і люди») найбільш відомою — «Слово і люди», третє місце посідає молодіжна студія «Гарта», завдяки якій редакція молодіжних програм протягом року роки має стабільну і щирою аудиторію. І займає по цих показниках друге місце серед телерадіо-політичних.

Музичний телефір теж має своїх лідерів. Найбільший інтерес у глядачів викликають передачі «Він нам писав» (четверте місце, 61,7 відсотка прихильників) та «Сонячні кларнети» (п'яте місце, 61,2 відсотка).

Аналіз даних розподілу аудиторії радіомовлення за свідчує високу популярність у слухачів широкого вікового діапазону програм молодіжної редакції. Так, передачу «Полкова пошта» і слухають 66,6 відсотка усіх загалу респондентів. Бона і посідає друге місце в рейтинговій таблиці. Радіостанція «Молода гвардія» має 55,6 відсотка слухачів і відповідно четверте місце.

Звичай аудиторію збирають біля радіоприймачів інформаційні програми, зокрема, ранкова (третє місце, 57,8 відсотка), та випуск «Світнік міст» (шосте місце, 53,6 відсотка).

Серед літературно-драматичних передач визначили лідерами були й залишилися довготривалі ефіри «Від суботи до суботи» та «А ми до нас в ранковий час», які відповідають на себе ледь частку слухачів: аудиторії порівняно з іншими програмами цієї ж редакції.

А ось який вигляд повна таблиця рейтингів:

Місце	Назва передачі	Обсяг аудиторії у відсотках
Телебачення		
1.	«Вечірній вісник»	82,9
2.	«Актуальна камера»	80,3
3.	«Молодіжна студія «Гарта»	74,1
4.	«Він нам писав»	61,7
5.	«Сонячні кларнети»	61,2
6.	«Нічний телезал»	60,4
7.	«Все про кіно»	60,2
8.	«Давном Чорнобілля»	54,7
9.	«Слово і люди»	54,6
10.	«У наділю вранці»	51,2
11.	«Доброго вам зороку!»	49,2
12.	«Служба солдатська»	47,8
13.	«Телеспортсмен»	44,7
14.	«Візит до лікаря»	43,4
15.	«Хто мій?»	43,1
Радіо		
1.	«Від суботи до суботи»	66,6
2.	«Полкова пошта»	65,6
3.	Ранкова інформаційна програма	57,6
4.	Радіостанція «Молода гвардія»	55,6
5.	«А ми до нас в ранковий час»	53,9
6.	Випуск «Світнік міст»	53,8
7.	Радіостанція «Колос»	39,4
8.	«З ранку до полудня»	37,1
9.	«Ваше здоров'я»	37,1
10.	«Контраст»	28,3
11.	«Сторінки історії»	26,7
12.	«Право»	25,6
13.	«Берегиня»	24,5
14.	«Щоденник у чотирьох»	24,1
15.	«Землі клячуть»	23,5

Сектор соціологічної інформації

«ЧАС» проти «ТСН-21»

Українська телерадіокомпанія тільки змінила назву, а Всесоюзна телерадіокомпанія робить перші спроби зміни політику мовлення. Один з таких кроків — чергування програм «Час» з «ТСН-21». Чи є ця спроба адекватною? Як ставиться до неї телеглядач? Деякі регіони України? На це дає відповідь опитування, яке провело Центральнотелерадіокомпанія Всесоюзного центру вивчення громадської думки з соціально-економічних питань.

Всього було опитано 249 жителів Києва, Ніжин та 42 — села. Спочатку з'ясувалося, як часто респонденти дивляться програму «Час» з початку року: — щодня або майже щодня — 53 відсотки — досить рідко або зовсім не дивляться — 36 — невизначена відповідь — 8

— як має власного телевізора — 1.

В одному із запитань рес-

пондентів попросили порівняти програму «Час» та «ТСН-21», яка анонсувала ефір з 2 по 6 вересня. Одержано такі відповіді: — «ТСН» краще — 62 — не бачив «ТСН» на цьому тижні — 9 — невизначена відповідь — 21.

Якою мірою збігаються оцінки подій, що висвітлюються у програмі ТСН, з оцінками респондентів? — Скоріше або цілком збігаються — 61 — скоріше або цілком не збігаються — 7 — невизначена відповідь — 25.

Якою мірою опитані довіряють цій програмі? — Цілком або скоріше вірять — 63 — зовсім або скоріше не довіряють — 2 — невизначена відповідь — 22.

Цікаві відповіді одержано на запитання «Якою мірою ви довіряєте різним ведучим програм «ТСН» та «Час»?»

Ведучі	Часом довіряють	Скоріше довіряють	Скоріше не довіряють	Зовсім не довіряють	Не визначилися	Не знали ведучих
Ведучі «ТСН»						
Дмитро Кисельов	10	38	1	—	27	25
Сергій Медведєв	3	29	2	—	32	34
Тетяна Міткова	29	37	3	—	15	1
Юрій Ростоа	16	31	3	—	26	23
Ведучий програми «Час»						
Ігор Фесуненко	6	28	21	2	28	14

Якщо ж казати, коментарі зайві, але хочеться наголосити, що найбільшю доірою у глядачів користується єдина жінка в цьому списку — Тетяна Міткова.

— це один мейстер. Ведучий програми «Час» Ігор Фесуненко єдиний набрав 23 відсотки негативних відповідей.

Дозволяю собі зробити деякі висновки. Час росте, а всі країни над «Я», у цьому допоможуть — відомості соціологічних досліджень, але в теорії акції, що іскрі галадидають увагу і доіроють більше програми «ТСН», ніж «Час».

Сектор соціологічної інформації

«СПЕЦРЕПОРТАЖ»

Мене дуже обурює зміст деяких матеріалів інформаційної програми «Актуальна камера». Не кажу вже про загальний рівень передач українського телебачення. Бажко, наприклад, порівняти його «достойність» з телебаченням Польщі, Литви чи навіть Російської телерадіокомпанії. Коментарі не дам. Обличчя цього телебачення провінційне, через своє «кураторство» виступає на 1 вийраю заостереження.

Народний депутат України В. Баренко буз жодноїдаю правий, коли зазначає, розглядаючи на сесії Верховної Ради питання про діяльність преси, радіо і телебачення.

Отже, випуск «Актуальна камера» з неділю, 8 вересня, зокрема телерадіокомпанія про вісьмову припусту курсанта, припусту квітень за перо. По-перше, висвітлення цієї події було наіто розгнітаним. Справу, якщо казати, хвилює. Але про що ж йоме доіроє глядач від вісьмових та з авторського ментаря? Знову в стилі муніципальних роздумів про багаторічну діяльність колективів курсанта, єдині зборили Сид, про захист «нашої Родины». Пронудна думка про

невпевненість, яку відідувають військовій, і т. д. і т. д. І сумно, що кожного, навіть журналістського, натяку не було про становлення Міністерства оборони України. Про проблеми, які з цього випливають, про майбуття армії. Все так, ніби нічого не відбувається... А на завершених «спецрепортажу» гідачі мали змогу вислухати в слова пригнати про вірність «Союзу Советських Социалистических Республик». Словом, побудова, зміст та задум цього репортажу на екранах сотень тисяч глядачів України свідчать про одне — про муту дискредитувати Акт проголошення незалежності України, призначити серйозний ризик законодавчої та виконавчої влади: як — своє, а ми...

Коли же ніяка тижня журналістська «хитрість» національної телерадіокомпанії працюватиме в такому руслі, то результати референдуму 1 грудня напевно чи будуть нігілними. У ній сьогоднішні засоби масової інформації — у того завтра буде алада. Не вже Україна не доіроє? На карту поставлено її незалежність.

Володимир ГУЛА.
Київ.

ЗІ СВОЄЇ ДЗВІНИЦІ

Отже, як бачимо, аргументи греко-католиків не менш переконливі. А пропозиція дивитися на всі проблеми лише зі своєї дзвіниці ніколи не була інструктивною. Компромісу можна досягти, напевніший хоч б подумки ставши себе на місце опонента: Бо-й Христос учить: «Як хочете щоб з вами, чинили люди, так і ви чиніть з ними».

ІННА ЄДИНА, ПОДІЛЬНА

відразу ж стали на такі ж позиції, що й захисники «Білого дому» в Москві, серед яких, до речі, була й українська сотня.

Після перемоги демократії почався остаточний демонтаж імперії. Але робити це треба дуже обережно. Не можна поспішно, бездумно руйнувати всі структури, аби вже завтра святкувати перемогу. Така перемога може стати Пірровою. Зміцнювати нашу незалежність треба спільно з демократами всіх республік колишнього СРСР.

— Чи є у російського керівництва, окрім побоювань, що на Україні збережеться прокомуністичний режим, ще якісь підстави боятися повної незалежності України?

— Єльцин і його соратники, незважаючи на перемогу над реакцією, сьогодні у

повернувшись знову до збереження і розбудови «єдиної і неделимої»?

— Думаю, що так воно і є. Подивіться, як змінили свої деколонізаторські переконання Хасбулатов, Погов, Собчак. Розвал Союзу для них нині — це нові проблеми.

Насамперед проблема продовольства. Во спокоєнві України годувала Росію. А тепер треба явешті почати організувати землі Нечорнозем'я, що поросли бур'янами, відроджувати російське село, зруйноване комуністичною владою. Набагато легше і надати смотати соки з України, Білорусії, Молдови. Саме через це шукають якісь зачіпки, аби втримати колишні колонії СРСР. Звідси і ота заява прес-секретаря Єльцина. Думаю, що таких заяв буде ще не одна. Будуть погрозувати і батоном, будуть задовбувати і припником. Без України не могли уявити існування імперії російської царі, «великий» реформатор Століпін, Ульянов-Ленін. Усі вони намагалися міцно причепити Україну до «єдиної і неделимої», аби годувала імперію.

Але думаю, що В. Єльцин не належить до далекоглядних стратегів, і в майбутньому російська демократія висуне нового лідера. Во й народ, що населяють Росію, коли говорять всю правду, теж мають право на самовизначення. Майбутнє демократії в Росії — це подальший розпад імперії, утворення багатьох незалежних держав. Тому треба це бачити вже сьогодні і про це говорити одиодумці Єльцина. Наприклад, Народна Рада одержала лист за підписом Ю. Афанасьєва та інших, у якому вони беззаперечно підтримують Акт проголошення незалежності України. Нашу незалежність визнають і у світі, якщо народ на референдумі скаже своє слово.

— Якщо уявити, що у Росії знову виникнуть якісь територіальні претензії до нас, що матиметься на увазі?

— Насамперед, Крим і південні області України, вкрай зрушювані царством і більшовниками. Але ми можемо перед'явити претензії на програву цим, притому більш історично справедливо: Кубань, Курська, Белгородська, Воронежська області. Але це не аргументація цивілізованої демократичної влади. Кордони мусять бути раз і назавжди непорушними. Лише за цієї умови ми увійдемо в європейський дім, побудуємо справді демократичну Росію та Україну.

Інтер'ю взяв Валентин ЛАБУНСЬКИЙ, оглядач «Голосу України».

ВІДНОВЛЕНО СПРАВЕДЛИВІСТЬ

У Чернівцях спокоєнві жило багато євреїв. Але за останні роки вони почали масово емігрувати в різні кінці світу. Одна з причин цього — відсутність духовного розвитку. Тоталітарний режим ігнорував інтереси єврейської громади. У повоєнні роки в Чернівцях були закриті національні єврейські школи, театр, народний дім, кілька синагог.

І ось тільки зараз відновлено історичну справедливість. Першою ластівкою процесу відкриття в Чернівцях єврейської національної школи. З нагоди цієї приміної події виступив на прес-конференції член Верховної Ради республіки Л. Крачук. Ось текст цієї телеграми:

«Дорогі вчителі та учні Чернівецької єврейської школи! В новому навчальному році тисячі дітей переступили поріг школи як громадяни незалежної демократичної України. Наш держав, що стала однією домішкою більш ніж 110 національностей, гарантує дотримання всіх прав людини, незалежно від етнічного чи релігійного приналежності. Відкриття вашої школи — яскраве свідчення національного відродження єврейського народу на Україні. Бажаючи зробити свій внесок у цей неперестий процес, хочу просити вашого дозволу особисто опікуватися справами Чернівецької єврейської школи».

Із БАБУХ, засн. кореспондент «Голосу України».

ЗВЕРНЕННЯ Президії Верховної Ради України до громадян усіх національностей, які проживають на території республіки, — без сумніву, важлива подія в політичному і соціальному житті нашого суспільства. Цей документ відкриває новий відрізок національних відносин на Україні. Немає більше ні «старшого брата» і «окупантів», ні «гнаних» і «гонимель», ні «пригноблених» і «гнобитель». Є рівноправні громадяни різних національностей, різних віросповідань, етнічних і світоглядних настанов (що є суто особистою справою кожного), і у них є одна земля і одне життєво важливе завдання — будувати на ній правову демократичну Українську державу. А ось це буде, мабуть, найважливіше завдання — закласти цивілізовані структури суспільства. Болючо і важко доведеться нам йти до норм істинно цивілізованого життя з тієї причини, що наша суспільна правосвідомість знаходиться на дуже низькому рівні, практично відсутня. Нічого не зробив — усі ми діти своєї епохи.

Тому так важливо сьогодні, не відкладаючи, підкріпити Звернення практичними кроками. Не повинно бути розходження між словами і ділами. Ми звикли, що у нас слова, як правило, розходяться з практикою, так був збудований наш соціалізм: всі, починаючи з уряду і закінчуючи звичайними громадянами, говорили одне, думали інше, робили третє. Ну, а боялися всі разом.

Ми впевнені, що 12 мільйонів росіян, які живуть на Україні, будуть пліч-о-пліч з

українцями та іншими народами республіки будувати нову незалежну демократичну Україну. Українське товариство російської культури «Русь» вважає необхідним заявити, що воно прагне до міжнародного співробітництва на Україні, а також до тісного співробітництва між незалежними, вільними Росією і Україною в межах федерації, конфедерації чи на рівні міждержавних взаємовідносин.

У той же час нас не може не хвилювати той факт,

НАЙТРУЩЕ ЩЕ ТРЕБА

що на мітингах, нехай поодиноки, але все ж з'являються образливі для національної гідності лозунги, які висуває всякого роду люмпенство, що піднімається, неначе ціна, наверх революційними ситуаціями. Безумовно, всі демократичні партії і організації повинні рішуче відмежуватися від них. Сьогодні особливо важлива ціна, яка на правова база під національні відносини, потрібні відповідні норми у новій Конституції України, необхідні закони про права національних меншостей, національні адміністративно-територіальні одиниці, які врахували б права нацменшостей

ДЕМОКРАТІЯ — НЕСУМІСНІ

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

Вихід прибалтійського проголошення незалежності КІРС — КІПУ, а також ще актуальніших і другорядніших боролася за повернення свого часу. Але до роботи. СРСР вже не існує. Як жити з новою Українською державою з найбільш розвинутою економікою. Про це розмовляють в Україні з питань ТАНОК.

ПРОБЛЕМИ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ РЕСП

Гуде вся Україна, а разом з нею й інші республіки, які після 19 серпня особливо усвідомлюють крпацьке становище в комуністичній імперії.

Одразу ж зауважу. Коли кажу «імперія», то це аж ніяк не стосується демократичної Росії та її президента Єльцина, мужність яких урятувала всіх нас від більшовицької чуми. Немає чого дити нам і з пожеволевим і закріпаченням російським народом, але є великі рахунки до Московського імперського центру.

Гадаю, однак, що і Московському центру, і всім, хто так старанно намагається підтримати його неімперський політичний, варто було б звернутися до світової історії і подивитися, як, наприклад, відбувався процес деколонізації Британської, Французької чи Іспанської імперії.

Враховуючи близькі стосунки з Індією, можна було б і на її історії дещо навчитися. З одного боку, до чого призводить політика висування домінуючої нації і політичної утиски інших. З іншого ж — сам процес визволення Індії від англійського володарювання і політика Британської імперії в цей період мало не тотожні тому, як нині наша імперія «віддає» волю своїм колоніям. Згадаймо хоч би англо-бурську війну, в результаті якої потім народилася Південно-Африканська Республіка.

Видатний індійський політик і мислитель, перший пре-

зидент незалежної Індії Джавахарлал Неру писав у книзі «Відкриття Індії»:

«Погляди політичних лідерів Британії були звернені в інший бік. Їхні погляди повернуті назад — у минуле, а не вперед — до майбутнього. Інколи вони красномовно говорили про «майбутнє», аби умиротворити свій народ, але їхня політика мала мало спільного з цими красивими фразами. Для Уїнстона Черчіля це реставрація і нічого більше, це збереження з величкими змінами і суспільного ладу Англії, і політичної структури імперії. У такий спосіб майбутнє Індії, як і інших країн світу, оскільки це залежало від англійських правлячих класів, повинно було відповідати минулому, а сьогодення обов'язково бути на нього схожим. Сходи цього майбутнього висідалися в сьогоденні».

Але Британська імперія, коли вже програвала, то завжди з гідністю. Рівень політичної культури метрополії піднесення був так високо, що після відділення і проголошення незалежності, з багання самих колишніх колоній було утворено Британську співдружність націй, країни — члени якої мають поміж собою безвізні переїзди, економічні пільгові зв'язки і торговельні усталення.

Пішу так детально (а варто було б ще детальніше), бо це один з уроків світової історії, один з найближчих і найрозуміліших нам і Москві.

Ще два роки тому мав би М. Горбачов запропонувати нам незалежність і створення отакої Співдружності Націй. Тоді його ім'я лишилося би в історії іменем Визволителя, а не «фороського полоненого».

Ніяк не хочеться розлучатися із старою системою, хто нею керує. Заради збереження свого панування вони йдуть навіть на антиконституційний путч. Їхні погляди справді повернуті в минуле, і майбутнє для них — це лише трохи прикраси минулого. Але історія ніколи не повертається назад.

Нарешті і центр зрозумів, що зберегти імперію не вдається. Замість федеративних засад старого Союзу запропоновано конфедерацію. Але треба, даючи згоду на входження до цієї конфедерації, пам'ятати про минуле, обережно ставитися, наприклад, до терміну «координація». Конфедерація координувати не може армію, зовнішньополітичну діяльність.

Республіки «мають право» на свою частку алмазного і золотого фонду конфедерації, як і на частину валютної казни. Але так само раніше вони завжди «мали право» на вихід з СРСР. Як це було насправді — загальновідомо. Тільки за поданням заяв про вихід України з СРСР Л. Лук'яненка, І. Кандибу і С. Вирну засудили на смертну кару, яку потім замінили тривалим ув'язненням.

Усі ці нові словеса про ко-

ЧИ СТАНЕ ДОНБАС ЩЕ ОДНИМ КАРАБАХОМ?

Висхідний обком діє, — заявив на тренінговій конференції крайового управління його голова Юрій Козовський. Реальна загроза перетворення обласного регіону у великий Карабах, — оцінює активізацію сил, об'єднаною колишніх комуністів, які нині роз-

гориюли агітацію за відділення Донбасу від України.

Учасники конференції ухвалили резолюцію з вимогою до Верховної Ради України негайно прийняти закон, який би кваліфікував дії, спрямовані на поділ України, як державну зраду.

Агентство «Схід».

ДОВОЛЕН ВЕДЛИВІСТЬ

Ніх спокійно жини
вела. Але за останні
ні понаш масово
вплив сім'ї сест. Ор-
дону якого — відсу-
дженню розвою,
ний рами інстру-
ментів — європей-
ні повенні рини
де були закріпи на-
ціоналістичні, театр,
діди, німша синго.
Ніхні зароз відноше-
нств, співвідноше-
нств, застосува про-
цедури в Меридіан-
ні національної ште-
ції притягні події
то привела Го-
рану. Радн республі-
врану. Усіх тост-
ваних

ль БАБУХ,
господарит
Україна.

ЗВЕРНЕННЯ Президи-
дів Верховної Ради
України до громадян
усіх національностей, які
проживають на території рес-
публіки, — без сумніву, важ-
ливе подія в політичному жи-
вотті українського народу су-
спільства. Цей документ від-
криває новий підхід націона-
лістичних ідей до нового су-
спільства. Це документ «на-
шого брата і «опунтніста»,
ні «гнаних і «гоноцелі»,
ні «примирення» «гоноцелі-
лі». Є ризиком ринати грома-
дян різних національностей,
різних віросповідань,
етнічних і саціалістичних на-
ставок (що є сутю особисто
справно можного), і у них є
одна зміла і одне життєво
важливе завдання — буту-
вати на ній праву демократи-
чній Українській державі.
А це не буде, мабуть, най-
важче і найважливіше — за-
кладати цивілізовану структу-
туру суспільства. Волесо і
важко довести до кінця йде-
ялорі істинно цивілізованого
життя з тієї причини, що на-
ша суспільна правоваоснова
знаходиться на дуже низькому
рівні, практично відсутня.
Нічого не зробили — усі ми
діти своєї епохи.

Тому так важливо сьогодні,
ні відкладаючи, підписати
Звернення практичними
кроками. Не повинно бути
розколювання між словами і
діями. Ми заявили, що у
нас слова, як правило, роз-
ходяться з практикою, то
був зобов'язаний наш соці-
альний акт, починаючи з уряду
— закріплюючи зобов'язання
громадянам, говорили оди-
не, думали інше, робили тре-
те. Ну, і боючись всі разом.

Ми вважаємо, що 12 міль-
йона росіян, які живуть на
Україні, будуть цілком одні з

українцями та іншими наро-
дами республіки будуючи
нову незалежну демократи-
чну Україну. Українське то-
варство російської культу-
ри «Руса» знаєме сьогодні-
нім заявили, що вони пра-
дять до міжнародного спів-
робітництва на Україні. Ми
також до тісного співробіт-
ництва між незалежним,
аляксовим Росією і Україною
в межах федерації конфеде-
рації чи на рівні міждержав-
них взаємовідносин.

У той же час нас не мо-
же не хвилювати той факт,

і репресованих народів. Ці
зміни повинні повністю від-
падаті загальнонародні
міжнародними актам.

Дуже добре, що вже створе-
ний Комітет національних
відносин. Але чи буде його
робота ефективною? Чи не
зоб'яжуть туди люди випад-
ково, непрофесіонали, які
підуться тільки від імені
прод неіснують? Вважало, що
сорокоти, коли шат коміте-
ту є тільки формальністю,
керівництво його працювало
в тісному контакті з націо-
нальними товариствами. По-

сильного відродження, а
й російська. Неделю, галадія,
по суті єдиною виступає
політика стосовно інтелек-
туального потенціалу країн
пришла до звуку інте-
лектуальних години
авергла всю культуру і ро-
сійську зокрема, в ситуацію
матеріальних матеріальних
оборобити. Відіть, жорсто-
ко змінила свої цінності са-
мод ретельною культу-
рою. Визначено, що
самі культури на Україні
ні тільки ні світового, але
навіть вітчизняного культу-

російської опції. Щком яко-
го, що здійснення подібних
культурних завдань амаєме
ні правості, так і матері-
ального забезпечення. А
республіканське товариство.
Але займається проблемами
культури, не має ні свого
духовного органу, ні на-
віть, приміщення.

Чи знайдеться у нового
українського уряду (у ста-
ро не знайшовши) розумін-
ня наших проблем і бажан-
ня їх вирішувати? Чи зможе
уряд зрозуміти нахилний
розвиток нашого часу — тра-
гічний розрив між найбач-
нішими матеріальними віт-
чизняної культури і істо-
ричанство і — від того
близько, віддалістю влади
товариство нашого життя? Чи
з'явиться наші уряд, який
оцінить роль культури в то-
му, що ми називаємо посту-
пальним рухом, прогресом?

Так, у нас виборної пре-
зидентської кампанії ми бу-
мо уявимо, з кияльовним і
нацією ставити не тільки
словом, не тільки за програ-
ма, а й за діями кандида-
ті і тих груп, на які вони
спираються. Так, ми підпи-
сали того кандидата у пре-
зиденти, який на практиці
здатий забезпечити права
української національності,
що проживають на Україні.

НАЙТРУДНІШЕ НАМ ПІД ТРЕБА ДІТИ...

що на мітингах, нехай пооди-
но, але все ж з'являються
оборони для національної
гідності людини, які виступа-
ють всього роду люмпентів,
що підтримують, немаче ці-
на, наперк резолюційним
ситуаціям. Безумовно, всі
демократичні партії і органі-
зації повинні рішуче відме-
жуватися від них. Сьогодні
особливо важлива ця ціна,
на правах база під націона-
льні відносини, потрібні
відповідні норми у новій
Конституції України, необхід-
ні закони про права націо-
нальних меншин, націо-
нальні адміністративно-тери-
торіальні одиниці, які аргуме-
нти права наменшностей

ни що ініціатива щодо спів-
робітництва між, на жаль,
не бачимо.
Щком зрозуміло, що де-
мократичну теорію держави
без врахування інтересів
народу, які П населення,
збудувати не можна, і досвід
світової історії не перекон-
ливо доводить. Сьогодні
ліній різних напрямків ста-
ла говорити про «російську
карту», яка ніби ще не роз-
гляда. Спілка неоял німе-
но, мілку народів не при-
несла користі. Росіяні, як і
інші народи, мачі і націо-
налізм, мають право на
своє національне життя і
культуру. Не тільки україн-
ська культура потребує на-

аого проекту робити немож-
ливо реалізацію тадації.
Ринок, що насувається, і все-
маляма політичних вира-
жують майстерність про-
фесіоналів на користь ма-
культури. Монополізм у культу-
ро 1940 року. Чи не при-
лучили нерівності? Ідея
не тільки в галузі худож-
ної, а й наукової і технічної
творчості. Можливий «век-
ний ахіл», який відітк усіх
приведе до несорбного по-
зублення інтелектуального по-
тенціалу республіки.

Ми потеремаємо також від-
новлення нових концеп-
цій культури в державній про-
грамі, від нероботи на
державному рівні проблем

Валентина ЄРМОЛОВА,
голова Українського то-
варства російської
культури.

РОЗДІЛНИК ПІДПИСАНИХ РЕСПУБЛІКИ

Україна, а ра-
вній республіки,
19 серпня особли-
вими критичні ста-
ноуменістичні імпе-
ри, що де жинуть. Коли
врані, то де ам
ніється демократи-
чній і президента
культури, які у
хих нас від ко-
ного чини. Немас
ніам з потовле-
виправлення російсь-
ко, але є велика
історична і
історична і Мос-
кентру і всім, що
історично немоє
неоімерський
сартро було з ав-
сатів історії і
історії, процес де-
полонізації, Французької

звезд неаляно Інді
дівала Неру писав у нині-
«Відкритті Інді»:
«Безсумнісний ста-
дери Британії були звернені
і історії б. Тих погляд по-
вернути назад — у минуле,
ні вперед — до майбутнього.
Історія вони нераскрито
жорно про «майбутнє, він
уявляв собі свій народ,
але їхня політика мало мало
спільного з цією нравським
фразею. Для Уїнстона Чер-
чілла це реставрація нічого
більше, це збереження з не-
залежними змінами і суспіль-
ного ладу Англії, і політич-
структур імперії у таний
спосіб майбутнє Індії, як і
інших країн світу, осилили
не залежало від англійських
правлячих класів, повинно
було відповісти минулому,
застосовуючи обавою бу-
ти на нього схожим. Сюди
шого майбутнього внісвалися
історичні зміни».

Але Британська Імперія,
коли вже програвала, то
завжди з гідністю. Ріанен по-
винує історичну відповідь
підписаний був так високо,
що після відділення і про-
голошення незалежності, на-
жання самих колоній, коли
було утворено Британ-
сьму співдружність націй.
Ріанен історично не може
покинути своєї безлізній пере-
дні, економічні пильності за-
на на частину майбутнього.

Пішу так детально (а на-
то було б це детально),
що де один з урочів на-
ції історії, один з найбіль-
ших заборонювачів на м
Москві.

Ще дав рони току мав би
М. Горбачов запропонувати
нам незалежність і створення
нації Співдружності Індії
Тоді його Інді лешіше
історії імені Визволен-
ня, а не «форсового полого-
ного».

Ніх не хотілося розуміти-
ся і старою системою, то
ти нею керує. Заради збе-
реження свого пильнування
вони йдуть наліт на антико-
нституційний шлях. Іхні погляд
справді повернутий а минуле,
і майбутнє для них — це
лише трохи прикриває мину-
ле. Але історія ніколи не
повертається назад.

Нарешті і центр зрозумів,
що зберіти імперію не в-
ається. Замість федеративних
засад старого Союзу зарпо-
повнено конфедерацією. Але
треба, даючи згоду на вход
жменю до цієї конфедерації,
завдання змінити обаво-
на на частину майбутнього.
режимо ставитися, наприклад,
до терміну «координовані»
«координовані» координувати
не армію, зовнішньополітич-
ну діяльність.

Республіки «мають право»
на свою частку алмазного і
золотого фонду конфедерації.
Ім на частину майбутнього
назви. Але так само ринше
жоні завжди «мають право»
на свій майбутній майбутній
насправді — загальнодо-
м. Тільки за подання згоди про
визна України з СРСР і Л.
Лугинським, Навше і С. Ва-
руна засудили на смертну на-
ру, яку потім замирили три-
ма місяцями.

Усі ці нові слосси про ко-

Слав СРСР

ордацію — лиш камуфляж.
За ним завжди лише оди-
не бажання, які і ринше, ке-
рувати всіма, «координувати»
діяльність республіканської
органів, і на сапайові арени
уючи мати одну державу —
СРСР, а відтак — усі еко-
номічні та культурні контак-
ти централізувати. Нью-
Парик і Нью-Йорк матимуть
справу з американським
— Москва. А якіс там Ки-
їв, Тбілісі нікого везер і
ні відквітнує. Скажам, як
нам Маргарет Тетчер, що Ан-
лії не має дипломатичних
зв'язків з «Чайновою, то
чому хуємі мати з Украї-
ною? Така логіка деяких де-
ржав. Хуєм у Київській, як
що був точим до кінця, є
англійський консулат.

Хто ми на карті світу? Хто
ми, як не та сама Індія від
аладоу Британської імперії
до 1940 року. Чи не при-
лучили нашу повстання
свійської російської імперії так
само, як айським Брита-
нської імперії повстання Індії
чи? Але Індія ніх несе
ні держава, бо стала незалеж-
ною.

Ніхто а націоналістичному
розвитку світу, окрім
спеціально записаних чи
милых співвітчизників, не
знає, що таке Україна. Я
а цьому перекладає на влас-
ному досвіді. Україна не має
своїх прерогатив у жодній
справі, хоч для інтересу
нашій справі, хоч для інтересу
старого СРСР мати їх було
і завжди актуально. Але ми
знаємо, що й за яку ціну й досі
не має жодного рішення на від-
крітій українським чи то
консуляції, чи то посольстві.

Усі, хто працює в наших
закордонних установах, не-
перемимо москвичи. Ніхто
я зусиллями якийсь україн-
ць, то покинчання. Не
то, хто обаволяв би і пред-
ставити би інтереси народу
України, іні в посольстві
СРСР не зустріне. Отже, в
світлі не існує 52 мільйонів
народу, який займає терри-
торію, більшу за Францію, бо
вони поклад тричі п'ятдесят
разів покочивали.

Яку ж «координовані» мо-
жимо пропонувати сьогодні?
Кому і з ким? Панаїо з кри-
паном?

То повернімо знову до
Дієвора, де був розклад по
виступі Р. Максвелла, що
на уряді Індії (колоніальний)
від Англії, який алдав най-
більшій справі. Заборони
їхні демонстрації й будь-які
виступи за незалежність.
Р. Максвелл доводив, що во-

ни підірвані існуючий по-
рядок. «Ному здавалося без-
глухим, що Індія бачає
свободу для своєї країни во-
ро, що ми бачає зміна і
чужий лад Індії» — пише
Дієвора.

У тексті у «Майн Кампф»
говорить про те, що він жа-
дав би збереження Британсь-
кої імперії. Великим держа-
вам потрібні великі суперни-
чі і напарники.

Ам ніх не бачили об-
решає інакше проведено
уша немасоті анінглій по-
праннями, скажу лише, що
примоти, яку ми відікули, не
перемогли у бажанні США
підтримати комуністичну
російську імперію, не мали б
нолі б дивилися на політику
США відносно країн Латин-
ської Америки й інших. Бо
боротьба за людські права,
але не підірвати устрій і інші
нравні аляксове цією ж
боротьбою, і шляху, і анти-
да. А оє стати на шляху
волі цілого народу за не-
залежність, тут треба не до-
бро вважати, що це не
здатий і устрій для своєї
країни, тобто в даному випад-
ку для США. Але як ніх не
може підписати угод, що не
означає для України. І це ко-
рмально. Це політика. А по-
літика обаволяє інтереси своєї
держави касмерів.

Переживати серйозну епо-
пею, зражений єдиний «ко-
рмалізм», Горбачов чини
визнорствоу свій останній
шах — конфедерацію. Буде-
мо підписати, бо це не од-
на в історії і Британії
контитуційна «права» на
ахіл з СРСР. Не дано ще
роз обидати себе тим, що
прикриваються новими сло-
вами, хоча затіяні нас
старий імперізм, бо ному.

Ю. КОПАЛЬЧУК,
Фото
Петра ПРНХОДЬКА

Як ука, поведомляли ніше гавати, а й інші перебудав адомані історик, асест, поміш ні диксент Валентин Мороз. Віне чини явці з історії України XX століття у музах міста.

Ним кореспондент зустрісн з ними і ани розмову.

— Паме Валентин, після одиакдаторичної розлуки ян зову на Україні. Ціенить серце?

— Відверто накуни, ніколи звертанн увагу на серце. Прислтаннн життя пережванно за українством після явоніц та еміграції — не що інше, як накрокани. Не злітання зараз потрібні, а конкретна робота для підняття України з духовної руїни, пошуки шляхів відродження.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

— Ви вважали, до так званих шестидесятих, А починалося — була в кінці, у мійй тоді то часу, а що я жорстоко понаїсався. Яніи жорстоко понаїсався. Яніи жорстоко понаїсався. Яніи жорстоко понаїсався.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

— Ви вважали, до так званих шестидесятих, А починалося — була в кінці, у мійй тоді то часу, а що я жорстоко понаїсався. Яніи жорстоко понаїсався. Яніи жорстоко понаїсався.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Нині, наприклад, я читав лекції з історії України XX століття, домовляюся про виваження кинжик, журналі, думано захутич час на телебаченні для культурологічних програм. Усе це киче необхідне для розвитку нашої національної свідомості. Буде це зроблене, тоді і про серце можна подумати.

Зверніть увагу: будинок тирана — від вандалів до фашистів, сталінців — щоб розправитися з нацією, спочатку обивала її культуру, її найбільш кскарих представників.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

Природно, що молоді браку лідерів, браку збори талантів. Але як інтенції ці молоді люди найерспективніші.

— Можна вважати, що та ме прозоріша молоді — чи не найкраще свідчення процесу відродження?

— Так, це відродження в найбільшому розумінні. І не лише демократичне, а й національне.

— Наскільки результативним будуть ці молоді спроби? Вони переможуть?

— Перебачати завжди важко. І з нього зробив відмінку для всіх замків, чудово відчував політичну кон'юнктуру, але також поминався в прогнозах. Скажи

сім та політичні промахи. Тільки розуміє послідина історичного досвіду, а реалії ми, вміня робити правильні одини забезпечити успіх справ.

— Во історії — хочемо ні того чи ні — повторюється.

— Звісно, повторюється, але не буювало. Хоча відомий паралелізм можна знайти. Таку ж, приміром, духовну, економічну й політичну ірину переживала дріст роки (прозвучило, я не доміглася третина парламенту, заявивши про себе як про Національні збори. Звичайно, в умовах проєкції більшість невідомою б задумала меншість. Але кризова ситуація дає змогу меншості перемогти.

Людина повинна відчувати свою крону, приналежність до певної нації, бути її істинним сином, а не байдужим пасивном. Спроби подібного відродження уже відбувалися в 20-х роках нашого століття. Тоді в кожному на пряму життя розвивалася власна, немисльовис концепція. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

ЗІТХАННЯМИ КРИТИЧНЕ ЗДОЛАННЯ

не єдиною в світі правдою, а ідеї, які зазначав у модернах. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

не єдиною в світі правдою, а ідеї, які зазначав у модернах. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

не єдиною в світі правдою, а ідеї, які зазначав у модернах. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

не єдиною в світі правдою, а ідеї, які зазначав у модернах. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

не єдиною в світі правдою, а ідеї, які зазначав у модернах. До речі, всі тоді мали віру в вірність диктатури пролетаріату, але будували свою, українську комуністичну концепцію, що дуже нагадувало Москву.

Саме вироблення власної концепції культурного розвитку, осмислення себе, своєї історії — чи не найголовніше завдання сьогодні. То поклик самого життя.

— Аж історією стве: досвідом України була чи

УНІВЕРСАЛЬНА УКРАЇНО-СИБІРСЬКА БІРЖА

— це єдина біржа на Україні, яка забезпечує прямий доступ до нафти, газу, лісу, вугілля, кольорових і благородних металів, мармуру, слою, лущини та інших товарів Сибіру.

Універсальна Україно-Сибірська біржа (УУСБ) заснована Тюменською товарно-фондовою біржею і виробничо-торговим концерном «Дажиння» Харківським обліковиком як біржа нового типу.

УУСБ — це біржа, яка виконує операції по всій території колишнього Союзу. Торгуючи у нас, ви торгуєте з Поволжям, Уралом, Сибіром, Середньою Азією та Прибалтикою.

УУСБ — найдемократичніша біржа, яка забезпечує вам економічну незалежність.

До 10 жовтня приймаються заявки на брокерські місця за номінальною ціною 150 тисяч карбованців.

Починаючи з перших торгів брокерські місця будуть продаватися на конкурсній основі. Для їх придбання необхідно відправити в Біржову раду УУСБ гарантійний лист і підписати договір.

Харків — у минулому традиційний центр торгівлі — запрошує до співробітництва енергійних ділових людей. Тих, хто має сумнів, прохання не турбувати.

Сьогодні — це ваш швид, а завтра — це ваш успіх!

Наша адреса: 310001, ГСП, Харків-1, проспект Гагаріна, 4.
Тільки для вас працюють: телефон: (057) 21-97-28,
телефакс: (0572) 43-66-84, телетайп: 125172 БЮРО.

БАРТЕР ІЗ ПОЛЬЩЕЮ

Нові можливості
PROSYSTEM —
ВАРШАВА

Пропонує широкий асортимент високоякісних швейних виробів, трикотажу, а також плащі, куртки, нарядний жіночий

одяг, джинсовий одяг, колекцію спортивного одягу, гарні светри, літні та демісезонні комплекти, елегантне взуття, високоякісну косметику, вишукану біжутерію. Пропонуємо також аудіо- та відеотехніку, що відповідає світовим стандартам, комп'ютерне устаткування високого класу.

У нас ви зможете вибрати комплекти сантехнічного обладнання та електропобутові прилади.

Пропонуємо також обладнання для переробки м'ясо-молочних продуктів, хлібопекарні невеликої потужності, малі і середні виробничі цехи. Все це ви можете придбати не

тільки за твердою валюту, а й на основі бартерного обміну за: вугілля; продукти нафтохімічної промисловості; відходи кольорових металів та алюмінію; штучні добрива; лісозаготівельні підприємства.

Чекаємо ваших пропозицій.

Наша адреса:
Prosystem Sp. z o.o.
ul. Kaniowska, 112
01-529 Warszawa
Павільон
тел/факс
8-10 4822 392669
тел:
8-10 483912 0422
8-10 483912 0423

Інтер-Київ '91

24–27 вересня 1991 року

ВИСТАВКА-ЯРМАРОК

Українська зовнішньоекономічна спілка «Інфоспорт» спільно з польськими фірмами «Воймор» і «Експорт-Імпорт» проводить виставку-ярмарок товарів народного вжитку. Торговельні і виробничі європейські фірми представляють:

одяг і взуття;
товари для відпочинку, спорту і туризму;
косметику;
лобтову хімію;
меблі;
дитяче харчування;
побутові апарати;
опоряджувальні матеріали.

Фірми — учасники виставки зацікавлені у створенні спільних підприємств.

Під час проведення виставки-ярмарку приймаються попередні заявки на участь у ювілейному різдвяному ярмарку «Київ-Інтер-91».

Організації, які мають намір розмістити на виставці-ярмарку свою експозицію, можуть звертатися до дирекції виставки по телефонах: [044] — 290-52-36; [044] — 261-78-03.

Телефакс [044] 290-40-62.

Чекаємо на ваші пропозиції.

Адреса виставки: Республіканський центр виставок і ярмарків, павільйон № 3, проспект академіка Глушкова, 1. Хвти тролейбусами № 11, 12, 24.

Здобувівський інженерний центр Науково-виробничого об'єднання «Стромокологія, Лтд» здійснює такі роботи:

- дослідження;
- інженерні проекти будівельних рішень в атмосфері;
- розробку проектів гранично допустимих викидів в атмосферу;
- розрахунок розсіювання;
- моделювання атмосфери в масштабі загального пункту з урахуванням перспектив розвитку виробництва;
- експерту оцінку ефективності роботи інженерного об'єднання (апарати, аспіраційні і вентиляційні системи з дачною відокремленням);
- проектування з економічного обладнання, вентиляційних систем, аспіраційних систем;

- конструювання апарату аспірації та їх прим'яток;
- виготовлення, монтаж, шефмонтаж і сервісне обслуговування підлогового об'єднання, аспіраційних і вентиляційних систем;
- проектування систем і апаратів з використанням вихідного і зрідненого газу.

З метою своєчасного формування обсягу робіт на 1992–1993 рр. просимо звертатися за адресою:

261548, Здобувів Рівненської області, вул. Волинська, 11, «Екологія».

Частину проектних робіт можемо виконувати в поточному 1991 р.

Ще на старті нинішнього сезону у воротах київського «Динамо» з'явився новий воротар. Але новачком у футболі Ігора Кутєпова ніхто не називав. За його плечима були виступи в харківському «Металісті», юнацькій збірній країни. І що цікаво, до новообранця команди одразу ж приїждо юнацький клуб. Адже Ігореві дуже часто доводилося демонструвати майстерність. Воротар змушений настільки вдало захищати ігорі краєв по захисту...

— Ігоре, як ти самі представляєш себе юнацьким футболістом?

— Гадаю, що слід би почитати з біографічних відомостей. Дитинство моє пройшло на Харківщині. Футболом захопився в ранньому дитинстві. Найбільше хлопчин, не секрет, мріє стати форвардом. Я ж хочу бути одразу нападником і ще місце у воротах. Перше справжнє тренування

НОВОВБРАНЦЬ, АЛЕ НЕ НОВАЧОК...

у нього провів під керівництвом Миколи Колосова. Він — відома у футболі людина. Виступав у київському «Динамо», саме в тому складі, який вперше здобув золоті награди всеукраїнського чемпіонату. А потім відзначився такою ж як авторитетний виконавець ресурсу, Балута, Німченко, Ліне, Казу, Басович — учні Миколи Михайловича. Коли мене виводили сімнадцять, почав виступати за дубль «Металіста». Звідти дістав запрошення до юнацької збірної країни. Згодом дістав місце й в основному складі харківського клубу. Минулий сезон змушений був пропустити, але ковалівський після операції коліна. Ну, а нинішнього року, як відомо, дебютував у динаківському колективі столичної України.

— Вам часто вдається вгравати душі в некальцісти. То, мабуть, маєте фірмовий рецепт?

— Просте намагалося запам'ятати, як окремі форварди виконують одиниці технічні прийоми. Маю й своєрідне досвід на кожному з некальцісти. Своєю часу нападничий Сергій Волгін (тоді він грав за «Найра-ти») забив мені 13 м'ячів у лівий кут. І от у недавньому матчі із запорізьким «Металургом», де тепер грає Сергій, доля знову змінила нас за допомогою несприятливих для воротаря ситуацій. Цього разу нападник та інтуїція мене не підвели.

— Язичко не секрет, то який м'яч з пропущених вважаєте найбільшудачливим?

— Вей ті, що, як кажуть, на мій соністі. Пам'ятаю, як приклавши грубий помилку в матчі проти іспанських футболістів на юнацькій світовій першості 1984 року. В нинішньому чемпіонаті за кілька хвилин до завершення гри в Душанбе витягнув важкий м'яч, але вдарився об штангу, а не об м'яч його в руках. Та й годі сплатитися Мостового кіяк не треба було пропустити.

— Якби вам дозволили самому вибрати яліно захисту з числа травців вищої ліги, то кому віддали б перенат?

— Це нелегка справа, бо є чимало відмінних виконавців. Утім, якщо вже треба, то вибір би зупинив на Цейбі, Шкотова, Лисенко, Хачатрянці та Кузькові.

— Які нападники найважчіші для вас?

— Особливо важко грає проти Дмитрія та Колосова. Ці гравці тактика, до імпровізації, у них відмінні навички і переування. І мислення, і ще й добре по ставленні удару.

— Давали трішчин по-фарту за ігорі Кутєпова — форварта національної збірної України...

— Це тепер цілком реальна і дуже бажана для мене ситуація. Сподіваюсь, що український футбол вже не заборо мусити стати повноправним членом ОІФА та УЄФА...

— Що ж, хай вам щастить...

Разом з юр'єм СЕРГІЄМ
ФОТО СЕРГІЯ
КОВАЛЬЧУКА.

СЬОГОДНІ СТАРТ

На футбольній еміції Європи — знову свято: граються перші матчі в трьох кубках і турнірах. У цих змаганнях представлений, як відомо, й наш клуб. Нагадаємо, що в Кубку нападників Києва проведуть зустріч з Хельсінкі з клубом ХІК, у Кубку кубів ІСКА вдома зіграє з італійською «Ромою» ірландці, а розіграш Кубку УЄФА сивав поєдинок між «Мікелі» (Фінляндія) — «Спартак» (Москва), «Іллі» (Угорщина) — «Динамо» (Москва), «Атлетік» (Німеччина) — «Торпедо» (Москва).

Наше телебачення планує доати трансляції поєдинків з Москвою та Угорщиною, а ще — навіть догодного блоку про інші матчі.

Київські динамівці знову прибули до Хельсінкі, де на Олімпійському стадіоні відбувається ігра гри з немілемом Фінляндії. «Вирішувальною з торжесним настроєм» сивав нашому колективу напередодні голівний тренер команди Анатолій Пузач. — Але важливо, що суперники у нас досить сильний і досвідчений. Тому на пагіт програву не розраховуємо. Винайшли підтримувати групу болісників з Києвом. ХОККЕЙ. Кубок Канади. США — Канада — 2:4. Призом за володіння канадці.

Заступник головної редактора
Олександр ВІЛНІК
Редколегія:
Сергій ПРАВДЕНКО
головний редактор
Антоніо ГОРЛОВ
перший заступник
головного редактора
Олександр СМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент
АН України
Володимир КРАСНОДЕРСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головної редактора
Борис СІДОРЕНКО
заступник головної редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ
ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головної редактора — Борис Сидоренко.
Чергові редактори — Світлана Писаренко, Володимир Теретук.
Авторі замітки — Антоніо Мірмоне, Леонід Піддубний.
Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

Випусковий — Леонід Кісюлю.
Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лушай, Ірина Бабич, Валентина Воскопило, Ірина Кабін, Ольга Мазнік, Євгенія Ортогаска, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Язичко, Алла Буднікова, Марія Солонюк.
Літатурісти: Наталія Познач, Валентина Чичирко.

ПАНАМЕРИКАНСКИЙ СПОРТИВНЫЙ ФОРУМ

Менше року залишилося до Олімпіади 92 в Барселоні. Спортсмени всіх континентів ретельно готуються до цієї важливої події чотирьохріччя. Зокрема, на Кубі з 2 по 19 серпня пройшли одиниці змагань. Панамериканський ірландський фант проведення гігантських змагань у цій країні, яка, на секрет, перебуває в складному економічному становищі, англіки небачили інтерес у всьому світі. Зрозуміло, були й сумніви, а чи зможе Куба виконати взяті на себе зобов'язання по проведенню Вітм, побоювання скептики виявилися марними. На думку спортсменів і керівників делегацій, Куба чудово підготувалася до Панамериканського спортивного форуму. Починаючи з того, що у авіаційній спортивній побудові Гавани, на березі Мексиканської затоки, за допомогою німецьких спеціалістів споруджено модерний спортивний комплекс. Зокрема, стадіон, басейни, велотрека, комплекс майданчиків, а також Панамериканське селіще. Звичайно, модернізували й існуючі спорторпуси.

А тепер про самі ігри. Наше демо таблицю здобутих медаль командами-учасницями: США — 130 золотих, 125

срібних, 97 бронзових; Куба — 140, 62, 63; Канада — 22, 46, 59; Бразилія — 21, 21, 37; Мексика — 14, 23, 36; Аргентина — 11, 15, 29; Колумбія — 3, 15, 21; Венесуела — 4, 14, 20; Пуерто-Ріко — 3, 13, 11; Чилі — 2, 1, 7; Ямайка — 2, 1, 5; Сирія — 1, 2, 1; Тринідад і Тобаго — 1, 1, 0; Коста-Ріка — 1, 0, 1; Домініканська Республіка — 0, 5, 4; Гаїті — 0, 0, 1; Нікварага — 0, 1, 2; Еквадор — 0, 1, 1; Багамські Острови — 0, 1, 1; Уругвай — 0, 1, 0; Панама — 0, 1, 0; Болівія — 0, 1, 0; Перу — 0, 0, 3; Вергінські Острови — 0, 0, 2; Гайяна — 0, 0, 2; Гаїті — 0, 0, 1.

Як бачимо, найбільшу кількість медаль здобула спортивна команда Куби. Але за всю історію подібних змагань випередили американці за кількістю здобутих золотих нагород. Зрозуміло, на Кубі це розцінюється як найбільша перемога. Вона, звичайно, не означає, що кубинські атлети добре готові до Олімпіади-92 і здатні там не поступити. Незалежні, вони перебувають серед лідерів у багатьох видах програми.

А тепер окремі відступи про спортивний фестиваль в Кубі.

Роберт Хелік, голова Олімпійського комітету США:

— Хочу привітати кубинців з найбільшою кількістю золотих медаль, а ще висловити їм нашу му за чудову організацію ігор. Ми дуже задоволені участю в цих змаганнях. Ада здобули найбільшу кількість нагород і мали найбільше досягнень з чужими, сильними суперниками.

Хосе Рамон Фернандес, голова оргкомітету XI Панамериканських ігор [Куба]:

— Організовувачі в себе ірландії, ми не шукали янісес економічних та політичних вигід. Пішли на цей крок через відданість олімпійським ідеалам. Як на мене, у виграші залишилися всі країни континенту. Ада же ми мали чудову нагоду зустрітись і спілкуватись. Понад 19 тисяч гостей, серед них спортсмени, судді, керівники, туристи, любителі, як ми знаємо, які масою трудяться те успіхи.

Маріо Васкес Ранья, голова Панамериканського спортивного організації [Мексика]:

— Висловлюю вдячність організаторам Куби, особливо тієї мережі за організацію найкращих в історії Панамериканських ігор. Цього разу участь у зма-

ганнях взяло рекордну кількість країн континенту — 39. Але спортсмени не тільки виграють, а ще висловлюють додому з нагородами. Це, звичайно, одна з проблем, яку нам доведеться вирішувати в майбутньому, готуючись до XII Панамериканських ігор, що проведуть в аргентинському місті Мар-дель-Плате. Треба подати доповідню міжнародним країнам, Центральній та Південній Америці у розвитку спорту. Ця й буде головною темою обговорення на наступному з'їзді Панамериканської спортивної організації, який відбувається наступного року в місті Акапулько (Мексика)...

Віктор БРАНЦЬНИЙ,
ІГОР ГРУШКО.

На фото: як завжди, кубинські боксери були наодинці. Вони здобули золоті медалі, які розігрувалися. Такого ще не було в історії Панамериканських ігор.